

**PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE AULA
FILOSOFÍA 1º DE BACHARELATO**

**IES PLURILINGÜE ANTÓN LOSADA DIÉGUEZ
DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA
A ESTRADA, PONTEVEDRA**

CURSO: 2021/2022

P.D. Filosofía 1º Bacharelato
Curso: 2021-22

IES. Plurilingüe Antón Losada Diéguez.

Profesor: Nicanor Ramón Fuentes Laíño.

Profesora: María del Carmen Álvarez Fabeiro.

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN. MARCO LEGAL	5
1.1. INTRODUCCIÓN	5
1.2. CONTEXTUALIZACIÓN	7
Contexto	7
1.3. MARCO NORMATIVO E LEXISLACIÓN APLICABLE	9
2. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE ..	10
3. OBXECTIVOS DE ETAPA E DE FILOSOFÍA	12
4. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN	15
5. METODOLOXÍA	16
5.1 CRITERIOS METODOLÓXICOS	16
5.2 ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS	17
5.3 ACTIVIDADES DIDÁCTICAS	18
5.4 TIPOS DE ACTIVIDADES	19
5.5 RECURSOS METODOLÓXICOS	21
6. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, GRAOS DE CONSECUCCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN	COMPETENCIAS, 21
7. UNIDADES DIDÁCTICAS	24
UNIDADE 1. O SABER FILOSÓFICO	24
UNIDADE 2. O OBXECTO DA FILOSOFÍA	26
UNIDADE 3. A LÓXICA E A ARGUMENTACIÓN	29
UNIDADE 4. VISIÓNS SOBRE A REALIDADE	31
UNIDADE 5. O COÑECEMENTO	35
UNIDADE 6. A FILOSOFÍA DA CIENCIA	37
UNIDADE 7. A ANTROPOLOXÍA	40
UNIDADE 8. O PROBLEMA DA LIBERDADE E A FILOSOFÍA DA SOSPEITA	43
UNIDADE 9. A ÉTICA	45
UNIDADE 10. A POLÍTICA	47
UNIDADE 11. A ESTÉTICA	50
UNIDADE 12. A EMPRESA E OS PLANS DE VIDA	52
8. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN	56
8.1. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	56
8.2. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN (AVALIACIÓN ORDINARIA)	57
8.3. AVALIACIÓN INICIAL	59
8.4. EXAMES DE RECUPERACIÓN	59
8.5. AVALIACIÓN FINAL	59
8.6. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA	60
8.7. AVALIACIÓN DE PENDENTES	60

Profesor: Nicanor Ramón Fuentes Laíño.

Profesora: María del Carmen Álvarez Fabeiro.

8.8. AVALIACIÓN DO PROCESO E DA PRÁCTICA DOCENTE E DA PROGRAMACIÓN	61
9. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E MEDIDAS A IMPLEMENTAR	65
10. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.	65
11. MEDIDAS PARA A DINAMIZACIÓN DA AULA E DO CENTRO.....	66
DINAMIZACIÓN DA EXPRESIÓN EN PÚBLICO E POR ESCRITO	66
DINAMIZACIÓN LINGÜÍSTICA	66
DINAMIZACIÓN DO PLAN LECTOR.....	66
DINAMIZACIÓN TICS	67
DINAMIZACIÓN DA CONVIVENCIA	67
12. ANEXO: ADAPTACIÓN DA P.D. AO PROTOCOLO COVID-19:.....	67

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN. MARCO LEGAL

1.1. INTRODUCCIÓN

A Filosofía é un modo especial de preguntar e de saber, unha maneira de entender e de enfrontarse á realidade que nos rodea, ás circunstancias nas que vivimos e que, en gran medida, fannos ser e comprender como somos.

Por iso, a materia Filosofía persegue como obxectivo principal a comprensión por parte do alumnado de si mesmo e do seu mundo, dotándolle para iso de ferramentas cognitivas tanto teóricas como prácticas. No plano teórico o alumnado coñecerá os grandes interrogantes, os conceptos especializados e as teorías que tentan resposta ás grandes cuestións. Na súa dimensión práctica, a materia dota de ferramentas como a actitude crítica e reflexiva que ensina aos alumnos e alumnas a non admitir ideas que non foron rigorosamente analizadas e evidenciadas, o saber pensar, razoar e argumentar con fundamento, coherencia e de forma autónoma, a habilidade discursiva para dialogar e convencer evitando o pensamento único e dogmático, a capacidade para discernir entre o evidente e o arbitrario, o substancial e o accidental, a xestión creativa das súas capacidades estéticas ou o razoamento moral e político autónomo, coherente e cimentado e, en definitiva, a valorar a capacidade da Filosofía como instrumento de innovación e transformación desde hai máis de 2.500 anos; todo iso resúmese na súa vocación orixinaria, o amor ao saber e iso filosofando, idea clave que se debe transmitir ao alumnado desde esta materia e que constitúe o punto de partida.

Tendo en conta o anterior e polo seu carácter transversal, teórico e práctico, que permite integrar nunha visión de conxunto a gran diversidade de saberes, capacidades e valores, a materia Filosofía posibilita traballar e lograr a maioría das expectativas sinaladas nas competencias crave para a aprendizaxe permanente, propostas no marco educativo europeo, sirvan de exemplo a continuación algunhas competencias desenvoltas pola materia, en todos os seus niveis, etapas, e mediante a estruturación dos contidos en bloques.

A través da filosofía da linguaxe, a lóxica, a retórica e a argumentación, edúcase a expresión e interpretación do pensamento e dos sentimentos, utilizando a linguaxe para regular a

propia conduta e as relacións sociais, empregando o razoamento lóxico e os procesos propios de pensamento (análise, síntese, relación, asociación, etc.) para propiciar a resolución de problemas e o coñecemento de diferentes linguaxes comunicativas, desenvolvendo así a capacidade crítica que discierne o nuclear do accesorio.

Así mesmo, a metafísica, a teoría do coñecemento e a filosofía da ciencia e da natureza, permiten profundar no coñecemento de si mesmo e na comprensión da contorna, posibilitando a competencia para interpretar sucesos, analizando as súas causas, predicindo consecuencias e analizando críticamente os factores capaces de transformar a realidade.

No ámbito práctico, o estudo da ética e a filosofía política desenvolve a comprensión da realidade individual, cultural e social da man da capacidade normativa e transformadora da filosofía, permitindo realizar razoamentos críticos e dialogantes e fomentando o respecto polos valores universais e a participación activa na vida democrática. Desde os estudos de estética alcánzanse competencias culturais, como o respecto á liberdade de expresión e á diversidade cultural.

Finalmente, a materia debe motivar ao alumnado para aprender a aprender, competencia que está na base do amor ao saber, por saber, finalidade que encarna a Filosofía como en ningunha outra materia e que constitúe o punto de apoio para experimentar e xerar iniciativas persoais, enfrontándose á vida e, en definitiva, crecendo como persoas.

Así mesmo, no Art. 29 do Decreto 327/2010, do 13 de xullo polo que se aproba o Regulamento Orgánico dos Institutos de Educación Secundaria di: “As programacións son instrumentos específicos de planificación e desenvolvemento e avaliación de cada materia, módulo ou, no seu caso, ámbito do currículo establecido pola normativa vixente. Ateranse aos criterios xerais recollidos no proxecto educativo e terán en conta as necesidades e características do alumnado”.

É por iso que o vínculo deberá adaptarse aos novos cambios, e o profesor procurará, á súa vez, adaptarse ao dobre carácter terminal e propedéutico que presenta a materia (que será preciso equilibrar).

En efecto, a materia de Filosofía ten un carácter, á vez, terminal e propedéutico. Por tanto, debe desempeñar unha serie de funcións entre as que se achán:

- a) Propiciar unha actitude reflexiva e crítica, afacendo ao alumno a non aceptar ningunha idea, feito ou valor, se non é a partir dunha análise rigorosa.
- b) Potenciar a capacidade de pensar dun modo coherente, usando a razón como instrumento de persuasión e diálogo.

c) Aprender a pensar de modo autónomo, adoptando #ante os problemas unha actitude persoal.

d) Integrar nunha visión de conxunto a diversidade de coñecementos, crenzas e valores.

e) Apreciar a capacidade normativa da razón como instrumento de transformación e cambio. De calquera modo, debe engadirse que nesta etapa de desenvolvemento da intelixencia e de madurez do noso alumnado, xa hai suficiente pensamento formal, razoamento abstracto e distancia do concreto para permitirnos elaborar un pensamento hipotético, lóxico e deductivo, elaboración e relación de ideas así como construción de teorías.

Finalmente, na presente programación a materia de Filosofía expónse non como unha disciplina puramente teórica, senón desde unha dimensión globalizadora e práctica.

1.2. CONTEXTUALIZACIÓN

Contexto.

O I. E. S. Plurilingüe Antón Losada Diéguez de A Estrada (Pontevedra) está situado na zona escolar e deportiva da poboación, a 1,5 Km. do casco urbano entre outros dos centros académicos que ten tamén o pobo: o I. E. S. nº 1 de A Estrada e o I. E. S. Manuel García Barros.

Neste centro impártense os estudos de ESO, Formación Profesional Básica, Bacharelato e Ciclos Formativos de grao medio e superior. Asemade impártese Ensinanza de Adultos (Presencial e Semipresencial); ESO de adultos (ESA) e Bacharelato Semipresencial.

Dende o curso 2008/2009 funciona como Sección da Escola Oficial de Idiomas de Pontevedra.

O Claustro do centro está formado por arredor de 70 profesores a meirande parte deles con destino definitivo.

Unha parte dos alumnos que cursan estudos no IES Antón Losada Diéguez (aproximadamente un 40 %) é de procedencia rural, parroquias de: Lagartóns, Cereixo, Vinseiro, Moreira, Aguíóns, Paradela, Ribeira, Somoza, Ouzande, Guimarei, Toedo, Matalobos, Santeles., o resto reside no casco urbano de A Estrada. A lingua vehicular da maior parte do alumnado é o galego aínda que con unha boa competencia en lingua

Profesor: Nicanor Ramón Fuentes Laíño.
Profesora: María del Carmen Álvarez Fabeiro.

castelá. De tódolos xeitos fóra do ámbito escolar apenas desenvollen a lectura e a escritura

(nin en galego nin en castelán), ocupando o seu tempo de lecer en ve-la televisión, andar co móbil (teléfono), internet,... e ás veces, axudar na casa. Hai que salientar o labor do equipo da biblioteca e do clube de lectura do centro na promoción da lectura a través de diversas actividades que se organizan no centro.

A situación socio-laboral da maioría da poboación leva a que boa parte do alumnado pase moito tempo no centro e nas zonas deportivas lonxe da supervisión parental, xa sexa no horario lectivo ou fóra del en actividades extreaescolares organizadas polo centro e polas asociacións deportivas. Isto inflúe no rendemento académico do alumnado xa que pola dificultade da conciliación familiar non teñen todo o apoio e supervisión na realización das tarefas que sería desexable para un mellor aproveitamento dos seus estudos.

Como en moitas outros pequenos concellos do interior de Galicia, aínda gran parte das familias están compostas por varias xeracións que conviven no mesmo domicilio: pais dos alumnos, avós, fillos e ás veces xunto con outros membros consanguíneos ou aíns da familia. Todos eles, en moitos casos, colaboran nas tarefas diarias do mantemento de explotacións agropecuarias, aínda que cada vez máis, algún membro da familia compatibiliza esta axuda cun traballo fóra do sector primario. Cabe destacar un incremento das actividades dentro do sector terciario como consecuencia do desmantelamento de moitas agrupacións agropecuarias na comarca.

Todas as aulas encóntranse informatizadas dispoñendo de ordenador, canón, e taboleiro dixital.

O recinto educativo consta de tres edificios independentes rodeados de unha ampla zona verde axardinada, aparcamento e dúas pistas deportivas.

O edificio central consta de tres plantas, na planta baixa sitúanse a Secretaría, Conserxería, Dirección, Xefatura de Estudos, Departamento de Orientación, Sala de profesores, Sala de pais, Biblioteca, dúas aulas do Ciclo de Informática e o seu respectivo departamento, Cafetería e por último un amplo Salón de Actos.

Na planta primeira encóntranse as aulas de: Informática da ESO, Reforzo, Debuxo, Matemáticas, Inglés, Lingua (castelá e galega) e un par de aulas xenéricas, isto na ala dereita e logo na esquerda están os Talleres de Electrónica co seu departamento respectivo, Laboratorio de Física e a aula de Tecnoloxía da ESO.

Na segunda planta e na ala dereita encontramos: tres aulas xenéricas, dúas aulas onde se

Profesor: Nicanor Ramón Fuentes Laíño.
Profesora: María del Carmen Álvarez Fabeiro.

imparten o programa Plan de Mellora, a aula de Música, e zona de departamentos de

diversas materias. Na ala esquerda atopamos o Laboratorio de Ciencias, a aula de Historia e tres aulas onde se imparten os respectivos ciclos de Administrativo.

Na parte esquerda do edificio central atópase outra edificación onde se aloxa o ximnasio coas súas respectivas instalacións. Na parte dereita, e comunicándose por un patio cuberto,

atópase a terceira edificación que contén as aulas e talleres onde se imparte o ciclo de automoción.

1.3. MARCO NORMATIVO E LEXISLACIÓN APLICABLE

■ *Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación (LOE) modificada pola Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para a Mellora da Calidade Educativa (LOMCE).*

■ *Real Decreto 310/2016 de 29 de xullo polo que se regulan as avaliación finais da ESO e o Bacharelato. (BOE 30 de xullo). PDF (modificado polo Real Decreto-lei 5/2016).*

■ *Real Decreto 5/2016, do 9 de decembro, de medidas urxentes para a ampliación do calendario de implantación da Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (BOE. Sábado 10 de decembro do 2016).*

■ *Decreto 324/1996 polo que se aproba o regulamento orgánico dos IES. (Compl) Orde do 1 de agosto de 1997 pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento do Decreto 324/1996.*

■ *Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que establécese o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29 de xuño 2015).*

■ *Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que dítanse instrucións no curso académico*

Profesor: Nicanor Ramón Fuentes Laíño.

Profesora: María del Carmen Álvarez Fabeiro.

2015/2016 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

- *Orde ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que describíense as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria ou bacharelato.*
- *Orde do 19 de abril do 2018 pola que se regulan aspectos relativos á organización das materias do bacharelato establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, para os centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (HF obrigatoria nas modalidades de CCs Sociais e Letras).*
- *Orde do 19 de maio do 2021 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2021/22 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.*
- *Orde EFP/365/2020, do 22 de abril, pola que se establecen o marco e as directrices de actuación para o terceiro trimestre do curso 2019-2020 e o inicio do curso 2020-21, ante a situación de crise ocasionada polo COVID-19.*

2. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

A materia de Filosofía realiza achegas a todas as competencias clave contempladas como coñecemento na practica, un coñecemento adquirido a través da participación activa en practicas sociais que, como tales, pódense desenvolver tanto no contexto educativo formal, a través do currículo, como nos contextos educativos non formais e informais.

A materia contribúe á adquisición de múltiples destrezas vinculadas á competencia en comunicación lingüística (**CCL**) debido a súa propia natureza discursiva e deliberativa a través do diálogo nas aulas, os debates, os traballos de investigación e demais actividades que requiren da súa expresión oral e escrita. Así como por ensinar a importancia de convencer a través do diálogo.

A participación ao desenvolvemento da competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (**CMCT**), ten que ver, en primeiro termo, co acercamento da materia aos modelos xerais de interpretación da realidade, do coñecemento ou do ser humano que enmarcaron, orientado e determinado a actividade científica e tecnolóxica ao longo da historia. Así como a promover elementos esenciais da actividade científica tales como o rigor argumentativo. Tamén axuda a reflexionar dende a moral en torno a práctica científica e a

experimentación.

As achegas á competencia dixital (**CD**) céntranse no uso do foro da aula virtual. Ademais, e dada a natureza esencial da Filosofía como saber crítico, promove o desenvolvemento de actitudes e valores para a análise racional das tecnoloxías e os medios tecnolóxicos como axentes transformadores da vida individual e das relacións sociais, os riscos e as oportunidades.

A competencia aprender a aprender (**CAA**) esta esencialmente vinculada coas habilidades para iniciar, organizar e persistir no aprendizaxe. Desta maneira a materia contribúe ás destrezas de autorregulación e control do proceso de aprendizaxe, tanto a escala individual como grupal, por exemplo ao planificar o estudo dos exames e a elaboración dos traballos de investigación.

A materia de Filosofía contribúe decisivamente á adquisición das competencias sociais e cívicas (**CSC**), en tanto realiza achegas esenciais para o coñecemento das teorías acerca da ética, a sociedade e o Estado, capacita para o análise crítico do seu funcionamento e favorece actitudes e valores de participación cívica, responsabilidade co colectivo e compromiso na transformación e mellora do entorno social, político, cultural e medioambiental. Así, por exemplo, co obxectivo de capacitar ao alumnado para o análise crítico do seu entorno social e político máis inmediato, a materia aborda cuestións relativas ás principais teorías éticas e políticas, a orixe do Estado e á lexitimación do poder, entre outros temas. Asimesmo, estímúlanse actitudes de tolerancia, respecto á diversidade, aprecio dos valores democráticos como soportes imprescindibles da convivencia, e de participación activa, responsabilidade e compromiso na transformación social na dirección dos valores de igualdade, xustiza e liberdade.

A participación da materia na mellora de certas capacidades vinculadas á competencia sentido da iniciativa e espírito emprendedor (**SIEE**) concrétese nas finalidades e as practicas máis xerais da materia que alimenta destrezas básicas para o emprendemento, como a capacidade de análise, o pensamento crítico, a planificación do traballo individual e grupal e a creatividade. Así como nos contidos que relacionan a filosofía como a empresa e a elaboración dos nosos proxectos racionais de vida.

Por ultimo, a materia participa na adquisición da competencia conciencia e expresións culturais (**CEC**) aportando, en primeiro lugar, coñecementos da herdanza cultural referidos, así como o coñecemento da diversidade cultural en valores, leis e costumes.

Profesor: Nicanor Ramón Fuentes Laíño.
Profesora: María del Carmen Álvarez Fabeiro.

Simultaneamente, procúrase que o alumnado afonde no recoñecemento dos marcos ideolóxicos xerais de interpretación da natureza, do ser humano e da sociedade, que, en contacto cos contextos históricos respectivos, foron sucedéndose ao longo do tempo e fan intelixible a historia das ideas e culturas.

3. OBXECTIVOS DE ETAPA E DE FILOSOFÍA

OBXECTIVOS DE ETAPA recollidos no artigo 26 do Decreto 86/2015 no marco da LOMCE:

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
- b) Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da

comunicación.

h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.

i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.

o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

OBXECTIVOS DE FILOSOFÍA:

A materia Filosofía forma parte de 1º de Bacharelato como materia común. Polo seu carácter interdisciplinar, a materia contribúe á formación integral do alumnado. Como xa se afirmaba

Profesor: Nicanor Ramón Fuentes Laíño.
Profesora: María del Carmen Álvarez Fabeiro.

no Real Decreto 1467/2007, «A filosofía é unha actividade reflexiva e crítica que, a partir das

achegas das ciencias e doutras disciplinas, pretende realizar unha síntese global acerca do que é o home, o coñecemento, a conduta adecuada e a vida social e política».

O ensino da Filosofía no bacharelato terá como finalidade o desenvolvemento das seguintes CAPACIDADES:

1. Reflexionar sobre os problemas filosóficos que se lle expoñen ao ser humano desde os distintos ámbitos da súa experiencia, analizando as súas relacións e articulando e integrando as respostas.
2. Comprender problemas filosóficos de relevancia histórica sobre os temas expostos, e empregar con propiedade os conceptos e termos utilizados na súa análise e discusión.
3. Argumentar de modo racional e coherente os propios puntos de vista, de forma oral ou escrita, contrastándoos con outras posicións e argumentacións.
4. Utilizar e valorar o diálogo, e o coñecemento doutros puntos de vista e de diferentes posicións filosóficas, como un modo de enriquecer, clarificar ou poñer a proba os puntos de vista propios.
5. Analizar textos filosóficos identificando os problemas que expoñen e valorando criticamente os supostos dos que parten e as solucións que propoñen.
6. Coñecer e valorar a capacidade da razón como reguladora e transformadora da acción humana desde os puntos de vista ético, técnico, social e artístico.
7. Adoptar unha actitude crítica ante todo intento de xustificación das desigualdades sociais e ante toda discriminación, xa sexa por sexo, raza, crenzas ou outras características individuais e sociais.
8. Apreciar os intentos por construír unha sociedade mundial baseada no respecto aos dereitos humanos individuais e colectivos, na convivencia pacífica e en defensa da natureza.

9. Valorar o papel que a razón humana pode desempeñar na construción dunha sociedade máis xusta, democrática e solidaria.

10. Empregar e valorar o rigor intelectual e a actitude crítica na formulación dos problemas e as súas posibles solucións, fronte á superficialidade ou a improvisación.

11. Contribuír de maneira eficaz a conseguir cidadáns racionais, críticos e creativos, dispostos a participar mediante o dialogo na construción permanente da sociedade democrática na que deben vivir.

12. Pero a modo de resumo pódese dicir que a Filosofía debe buscar a verdade, pero non unha verdade dogmática, senón provisional, crítica e creativa, obtida desde o convencemento de que a procura da verdade é máis preciosa que a súa posesión.

4. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN

Establécese un total de 12 UD coa seguinte secuenciación e temporalización que será flexible e poderá ser modificada polo profesor/a en función do desenvolvemento do proceso de ensino-aprendizaxe de cada grupo-alula:

BLOQUES / UNIDADE DIDÁCTICA / Nº de SESIÓNS / TEMPORALIZACIÓN (AVALIACIÓN)			
Presentación da materia de Filosofía e avaliación inicial nas primeiras dúas sesións do curso			
B2. O saber filosófico	U1. O saber filosófico	8 s.	1ª AV.
	U2. O obxecto da filosofía.	8 s.	Set.
B6. A racionalidade práctica	U3. A lóxica e a argumentación.	8 s.	Dec.
B4. A realidade	U4. Visións sobre a realidade.	8 s.	
B3. O coñecemento	U5. O coñecemento.	8 s.	2ª AV.
	U6. A filosofía da ciencia.	8 s.	Xan.-
B5. O ser humano dende a filosofía	U7. A antropoloxía.	8 s.	Mar.
	U8. O problema da liberdade e a filosofía da sospeita	6 s.	
B6. A racionalidade práctica	U9. A ética.	9 s.	3ª AV.

Profesor: Nicanor Ramón Fuentes Laíño.
Profesora: María del Carmen Álvarez Fabeiro.

	U10. A política.	10 s.	Abr. - Xuño
	U11. A estética.	5 s.	
	U12. A empresa e os plans de vida.	4 s.	
Avaliación final e avaliación do proceso e da práctica docente nas dúas últimas sesións do curso			

5. METODOLOXÍA

A metodoloxía didáctica no Bacharelato debe favorecer a capacidade do alumnado para aprender por si mesmo, para traballar en equipo e para aplicar os métodos apropiados de comentario e análise de texto, definición conceptual e, ademais, tamén debe establecer a relación dos aspectos teóricos das materias tanto ca vida cotiá como con outras materias. A finalidade propedéutica e orientadora da etapa que sinala a ORDE EDU/363/2015, de 4 de maio, esixe que o traballo se realice con metodoloxías específicas e que estas comporten un importante grao de rigor científico e de desenvolvemento de capacidades intelectuais de certo nivel (analíticas e explicativas).

5.1 CRITERIOS METODOLÓXICOS.

En relación co exposto, esta proposta didáctica de Filosofía elaborouse de acordo cos **criterios metodolóxicos** seguintes: a) Adaptación ás características do alumnado de 1º de Bacharelato, ofrecendo actividades diversificadas de acordo coas capacidades intelectuais propias da etapa. b) Autonomía: facilitar a capacidade do alumnado para aprender por si mesmo. c) Actividade: fomentar a participación do alumnado na dinámica xeral da aula, combinando estratexias que propicien a individualización con outras que fomenten a socialización. d) Motivación: procurar despertar o interese do alumnado polo aprendizaxe que se lle propón. e) Integración e interdisciplinabilidade: presentar os contidos con unha estrutura clara, mostrando as relacións entre os contidos de Filosofía e os doutras disciplinas de outras áreas. f) Rigor e desenvolvemento de capacidades intelectuais de certo nivel (analíticas e explicativas). g) Variedade na metodoloxía, dado que o alumnado aprende a partir de fórmulas moi diversas. Máis concretamente, debemos ter en conta os **criterios de avaliación transversais** para todo o temario de Filosofía de 1.º de Bacharelato. Estes **criterios** son os seguintes: 1. Ler de forma comprensiva e analizar de forma crítica textos significativos e breves, pertencentes a pensadores destacados. 2. Argumentar e razoar os propios puntos de vista sobre as temáticas estudadas con claridade e coherencia a través de debates. 3.

Profesor: Nicanor Ramón Fuentes Laíño.
Profesora: María del Carmen Álvarez Fabeiro.

Seleccionar e sistematizar información obtida de diversas fontes. 4. Analizar e argumentar sobre as propostas filosóficas elaborando esquemas, mapas conceptuais e demais medios útiles para fixar e consolidar o aprendido.

5.2 ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS.

A forma de conseguir estes obxectivos será a través da utilización de estratexias didácticas como as expositivas, acompañadas de actividades de aplicación como os comentarios de texto. Preséntanse ao alumnado ao modo de

descubrimiento, oralmente ou mediante textos, un coñecemento inicial sobre os conceptos sobre os que vai a traballar ese autor para poder conceptualizar así a base sobre a que sustentar ese pensamento. Resultan adecuadas aquí para as propostas introdutorias e panorámicas e para ensinar feitos y conceptos, a correspondente contextualización precisa dende a que foron elaborados nese momento histórico preciso e o seu maior ou menor concordancia co significado que eses conceptos teñen na actualidade para o alumnado da materia. Polo tanto, resulta moi conveniente que esta estratexia acompañese da realización de actividades que posibiliten enlazar os novos coñecementos cos que xa posúe. Neste obxectivo teñen un especial protagonismo as estratexias de comentario e análise textual ademais de debates problemáticos nos que debe pór en práctica e utilizar reflexivamente conceptos, procedementos e actitudes para así adquirilos de forma consistente. A utilización destas estratexias está máis relacionado co aprendizaxe de procedementos, aínda que estes levan consigo, a súa vez, a adquisición de conceptos, dado que tratan de pór o alumnado en situacións que fomenten a súa reflexión e poñan en xogo as súas ideas e conceptos. Tamén son moi útiles para o aprendizaxe e o desenvolvemento de hábitos, actitudes e valores. As técnicas didácticas en que poden traducirse estas estratexias son moi diversas. Entre elas destacamos: 1) facer reflexionar o alumnado sobre a complexidade dos problemas humanos e sociais recollidas nos textos por cada autor, sobre o carácter relativo e imperfecto das solucións aportadas por cada un dos autores e sobre a natureza provisional do coñecemento humano; 2) os proxectos de síntese permítenlle ordenar as propostas conceptuais e evidenciar a relación causal entre os mesmos, de maneira que o alumnado poida entender a lóxica de cada autor e a súa comparación con outras propostas formuladas na historia do pensamento.

5.3 ACTIVIDADES DIDÁCTICAS.

Deste modo, nas ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS adoptadas é esencial a realización de actividades por parte do alumnado, posto que cumpren os obxectivos seguintes: a) Afianzan a comprensión dos conceptos e permítenlle ao profesorado comprobalo. b) Son a base para o traballo cos textos e para fomentar as capacidades de comprensión, análise e razoamento. c) Permiten darlles unha dimensión múltiple aos conceptos, percibindo as súas conexións con outras nocións e a súa aplicación a diferentes ámbitos do coñecemento. d) Fomentan actitudes que axudan á formación humana do alumnado. e) Que desenvolven a capacidade do alumnado para aprender por si mesmo, utilizando diversas estratexias. f) Que proporcionen situacións de aprendizaxe que esixan unha intensa actividade mental e leven a reflexionar e a xustificar as afirmacións ou as actuacións. g) Que estean perfectamente relacionadas cos contidos teóricos. h) Que teñan unha formulación clara, para que o alumnado entenda sen dificultade o que debe facer. i) Que sexan variadas e permitan afianzar os conceptos, traballar os procedementos (textos etc), desenvolver actitudes que colaboren na formación humana e atender á diversidade na aula (teñen distinto grao de dificultade). l) que lles dean una proxección práctica aos contidos, aplicando os coñecementos á realidade. m) que sexan motivadoras e conecten cos intereses do alumnado, por referirse a temas actuais ou relacionados co seu medio.

5.4 TIPOS DE ACTIVIDADES.

Sobre a base destes criterios, as actividades programadas responden ás categorías seguintes: actividade inicial, de desenvolvemento e de síntese.

ACTIVIDADES INICIAIS 50 min.	
Introdución na temática ou disciplina que imos abordar e realización dun cuestionario inicial. O obxectivo é partir do coñecemento previo do alumnado.	1. Presentación da unidade didáctica e preguntas a cerca de se lles soa o que imos dar [20m]
	2. Realización en grupos pequenos (2-3) dos cuestionarios iniciais [20m]
	3. Posta en común dos cuestionarios [10m]
ACTIVIDADES DE DESENVOLVEMENTO 50 minutos	
Propóñense actividades de preguntas en torno aos contidos que estamos vendo, así como a realización de comentarios de texto e cadros sinópticos que cada alumno debe elaborar seguindo os contidos expostos nesa sesión de exposición.	1. Actividade de recordo grupo - clase sobre contidos expostos e traballados na sesión anterior. [5m]
	2. Contidos [30m]
	3. Actividades propostas: 1) Preguntas en torno os

	contidos; ou 2) Comentarios de texto; ou 3) Cadros sinópticos. [Grupos de 2-3].. [15m]
ACTIVIDADES DE SÍNTESE 50 minutos	
Visionado dun breve documento audiovisual (selección de un estrato de película ou documental), a elaboración de mapas conceptuais aplicando a técnica do visual thinking ou a realización de cuestionarios interactivos (gamificación) que terán como finalidade ao mesmo tempo que consolidar os contidos teóricos aprendidos, fomentar a concienciación, o debate, o xuízo crítico, a tolerancia, a solidariedade (ampliando a transversalidade). A corrección das actividades fomenta a participación do alumnado na aula, aclara dúbidas e permite coñecer o grao de asimilación dos conceptos teóricos, o nivel co que manéxanse os procedementos e os hábitos de traballo.	1. Contidos para fechar a UD [15m]
	2. Recurso Multimedia [20m]
	3. Actividade de síntese (Act. de síntese). Cuestionario en torno ao recurso multimedia. [15m]

É importante sinalar que no **punto 7 abórdase a metodoloxía empregada dentro de cada unhas das UD** facendo fincapé en todas as actividades programadas para cada tipo de sesión.

5.5 RECURSOS METODOLÓXICOS

1. Apuntes elaborados polo profesor, que serán a base do curso. Así como textos, cuestionarios e demais material elaborado polo profesor. E que se atopán na Aula Virtual: : <https://www.edu.xunta.gal/centros/ieslosadadieiguez/aulavirtual2/course/view.php?id=302>
2. Libro de texto como manual de apoio (non libro de texto oficial do departamento): Filosofía, Vicens Vives, Galicia, 2015.
3. Documentos e recursos TICs (Powerpoint) para a aula de filosofía que subiranse á Aula Virtual.
4. Páxinas web como Diánoia e recursos multimedia.
5. Material documental dispoñible na Aula Virtual, no departamento de Filosofía e na Biblioteca.

6. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, GRAOS DE CONSECUCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN

De seguido explicitáanse as relacións con respecto do Bloque 1 “Contidos transversais” que corresponden a todas as UD e cuxos indicadores de logro corresponden a un 30% da avaliación, mentres os de cada UD corresponden o 70% restante .As relacións correspondentes aos 4 bloques restantes están desenvoltas e concretadas no apartado seguinte dentro de cada unha das 12 Unidades Didácticas que conforman esta programación didáctica de aula.

CONTIDOS TRANSVERSAIS

O. E.	O. U.	CONTIDOS
B, D E, H G, M	Formar as capacidades básicas de análise e comentarios de textos, debates e traballos de investigación mediante as TICS.	B1.1. Textos filosóficos e pertencentes a outras ramas do saber relacionadas coas temáticas filosóficas estudadas. B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas de retórica e a argumentación. B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.
C. DE AVALIACIÓN		ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE
B1.1. Ler comprensivamente e analizar de forma crítica textos significativos e breves, pertencentes a pensadores/as destacados/as.	§ HFB1.1. Analiza de xeito crítico textos pertencentes e pensadores/as destacados/as, identifica a problemática e as solucións expostas (distinguindo as teses principais e a orde da argumentación) e relaciona os problemas propostos nos textos co estudado na unidade, e/ou co achegado por outros/as filósofos/as ou correntes, e/ou con saberes distintos da filosofía. (CAA)	
B1.2. Argumentar e razoar os propios puntos de vista sobre as temáticas estudadas na unidade, de forma oral e escrita, con claridade e coherencia.	§ HFB1.2.1. Argumenta e razoa as súas opinións de forma oral e escrita, con claridade e coherencia, e demostrando un esforzo creativo e educativo na valoración persoal dos problemas filosóficos analizados (CCL, CSC)	
B1.3. Seleccionar e sistematizar información obtida de distintas fontes.	§ HFB1.3.1. Selecciona e sistematiza información obtida tanto de libros específicos como de internet, usando as posibilidades das novas tecnoloxías para consolidar e ampliar a información (CD, CSC)	
B1.4. Analizar e argumentar sobre formulacións filosóficas, elaborando de xeito colaborativo	§ HFB1.3.2. Elabora listas de vocabulario de conceptos e	

<p>esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles, mediante o uso de medios e plataformas dixitais.</p>	<p>comprende o seu significado, aplícaos con rigor e organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía (CAA) § HFB1.4.1. Elabora con rigor esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas etc, amosando a comprensión dos eixes conceptuais estudados (CAA)</p>		
INDICADORES DE LOGRO		% MIN	% AV
B1.1.1. Analiza de xeito crítico textos pertencentes a pensadores/as destacados/as		60%	2,5%
B1.1.2. Identifica a problemática e as solucións expostas		60%	2,5%
B1.1.3. Relaciona os problemas propostos nos textos co estudado na UD, e co achegado por outros/as filósofos/as ou correntes, e outros saberes		60%	2,5%
B1.2.1. Dá conta das súas opinións argumentando con claridade e coherencia		80%	3,75%
B1.2.2. Demostra un esforzo creativo e educativo na valoración persoal dos problemas filosóficos analizados		80%	3,75%
B1.3.1. Selecciona e sistematiza información obtida tanto de libros específicos como de internet		60%	2,5%
B1.3.2.1. Elabora listas de vocabulario de conceptos		60%	2,5%
B1.3.2.2. Aplica os conceptos con rigor e organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía		60%	2,5%
B1.4.1. Elabora con rigor esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas etc,		80%	7,5%

amosando a comprensión dos eixes conceptuais estudados

7. UNIDADES DIDÁCTICAS

UNIDADE 1. O SABER FILOSÓFICO

1. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, GRAOS DE CONSECUCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN

O. E.	O. U.	CONTIDOS
B, D, E, G, H	Coñecer as características do pensamento filosófico.	B2.1. Filosofía: sentido, necesidade e historia. B2.2. Saber racional. Explicación prerracional: mito e maxia. Explicación racional: razón e sentidos. B2.3. Funcións e vixencia da filosofía. B2.4. Disciplinas teóricas-prácticas do saber filosófico. B2.5. Racionalidade teórica e práctica.
C. DE AVALIACIÓN		ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E C. CLAVE
B2.1. Coñecer e comprender a especialidade e a importancia do saber racional en xeral e do filosófico en particular, en tanto que saber de comprensión e interpretación da realidade, valorando que a filosofía é, á vez, un saber e unha actitude que estimula a crítica, a autonomía, a creatividade e a innovación.		FIB2.2.1. Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico, así como as disciplinas que conforman a filosofía (CAA, CSC)
B2.2. Identificar as dimensións teórica e práctica da filosofía, os seus obxectivos, as características, as disciplinas, os métodos e as funcións, relacionándoa paralelamente con outros saberes de comprensión da realidade.		FIB2.3.1. Recoñece as principais problemáticas filosóficas características de cada etapa cultural europea (CCEC) FIB2.3.2. Expresa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental (CCL)
B2.3. Contextualizar histórica e culturalmente as problemáticas analizadas e expresar por escrito as		FIB2.4.1. Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón,

<p>achegas máis importantes do pensamento filosófico desde a súa orixe, identificando os principais problemas formulados e as solucións achegadas, e argumentando as propias opinións ao respecto.</p> <p>B2.4. Comprender e utilizar con precisión o vocabulario filosófico fundamental, realizando un glosario de termos de xeito colaborativo mediante as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías.</p> <p>B2.5. Analizar de maneira crítica fragmentos de textos significativos e breves sobre a orixe, a caracterización e a vixencia da filosofía, identificando as problemáticas e solucións expostas, distinguindo as teses principais e a orde de argumentación, relacionando os problemas formulados nos textos co estudado na unidade e coa presentación doutros intentos de comprensión da realidade, como o científico e o teolóxico, ou outros tipos de filosofía, como a oriental.</p>	<p>sentidos, mito, logos, arché, necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, dogmatismo, criticismo, etc (CCL)</p> <p>FIB2.5.1. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos sobre a orixe da explicación racional e acerca das funcións e as características do pensamento filosófico, pertencentes a pensadores/as, que identifiquen as problemáticas filosóficas formuladas (CCL)</p>		
INDICADORES DE LOGRO		% MIN.	% AV.
B2.1.1.1. Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico	40%	5%	
B2.1.1.2. Identifica, relaciona e distingue as disciplinas que conforman a filosofía	40%	5%	
B2.3.1. Recoñece as principais problemáticas filosóficas características de cada etapa cultural europea	60%	10%	
B2.3.2. Expresa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental	60%	10%	
B2.3.2. Expresa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental	80%	10%	
B2.4.1. Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón, sentidos, mito, logos, arché, necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, dogmatismo, criticismo, etc	80%	10%	
B2.5.1.1. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos	80%	10%	

sobre a orixe da explicación racional		
B2.5.1.2. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos acerca das funcións e as características do pensamento filosófico, pertencentes a pensadores/as, que identifiquen as problemáticas filosóficas formuladas	80%	10%

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIALIZACIÓN DE CONTIDOS POR SESIÓN.

Unidade pertencente á 1ª av. a desenvolver no 1º trimestre dende inicio de curso ata segunda semana de outubro cun total de 8 sesións.

1ª Sesión	2ª S.	3ª S.	4ª S.	5ª S.	6ª S.	7ª S.	8ª S.
Introdución.	Do mito a razón	Orixe da!	Que é a fª?	Filosofía e ciencia	Filosofía, relixión e arte	Pra que serve?	Síntese

TICS. RECURSOS DIDÁCTICOS.

<https://www.caracteristicas.co/filosofia/>   <http://www.saberia.com/cuales-son-las-caracteristicas-de-la-filosofia/>

<https://www.lifeder.com/caracteristicas-de-filosofia/>

UNIDADE 2. O OBXECTO DA FILOSOFÍA

1. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, GRAOS DE CONSECUCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN

O. E.	O. U.	CONTIDOS
B, D, E, G, H	Coñecer as características do pensamento filosófico.	B2.6. O saber filosófico a través da súa historia
C. DE AVALIACIÓN		ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E C. CLAVE
B2.1. Coñecer e comprender a especialidade e a importancia		FIB2.2.1. Identifica, relaciona e

<p>do saber racional en xeral e do filosófico en particular, en tanto que saber de comprensión e interpretación da realidade, valorando que a filosofía é, á vez, un saber e unha actitude que estimula a crítica, a autonomía, a creatividade e a innovación.</p>	<p>distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico, así como as disciplinas que conforman a filosofía (CAA, CSC)</p>		
<p>B2.2. Identificar as dimensións teórica e práctica da filosofía, os seus obxectivos, as características, as disciplinas, os métodos e as funcións, relacionándoa paralelamente con outros saberes de comprensión da realidade.</p>	<p>FIB2.3.1. Recoñece as principais problemáticas filosóficas características de cada etapa cultural europea (CCEC)</p>		
<p>B2.3. Contextualizar histórica e culturalmente as problemáticas analizadas e expresar por escrito as achegas máis importantes do pensamento filosófico desde a súa orixe, identificando os principais problemas formulados e as solucións achegadas, e argumentando as propias opinións ao respecto.</p>	<p>FIB2.3.2. Expresa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental (CCL)</p>		
<p>B2.4. Comprender e utilizar con precisión o vocabulario filosófico fundamental, realizando un glosario de termos de xeito colaborativo mediante as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías.</p>	<p>FIB2.4.1. Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón, sentidos, mito, logos, arché, necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, dogmatismo, criticismo, etc (CCL)</p>		
<p>B2.5. Analizar de maneira crítica fragmentos de textos significativos e breves sobre a orixe, a caracterización e a vivencia da filosofía, identificando as problemáticas e solucións expostas, distinguindo as teses principais e a orde de argumentación, relacionando os problemas formulados nos textos co estudado na unidade e coa presentación doutros intentos de comprensión da realidade, como o científico e o teolóxico, ou outros tipos de filosofía, como a oriental.</p>	<p>FIB2.5.1. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos sobre a orixe da explicación racional e acerca das funcións e as características do pensamento filosófico, pertencentes a pensadores/as, que identifiquen as problemáticas filosóficas formuladas (CCL)</p>		
INDICADORES DE LOGRO		% MIN.	% AV.
<p>B2.1.1.1. Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico</p>	40%	5%	
<p>B2.1.1.2. Identifica, relaciona e distingue as disciplinas que conforman a filosofía</p>	40%	5%	

B2.3.1. Recoñece as principais problemáticas filosóficas características de cada etapa cultural europea	60%	10%
B2.3.2. Expressa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental	60%	10%
B2.3.2. Expressa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental	80%	10%
B2.4.1. Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón, sentidos, mito, logos, arché, necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, dogmatismo, criticismo, etc	80%	10%
B2.5.1.1. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos sobre a orixe da explicación racional	80%	10%
B2.5.1.2. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos acerca das funcións e as características do pensamento filosófico, pertencentes a pensadores/as, que identifiquen as problemáticas filosóficas formuladas	80%	10%

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIALIZACIÓN DE CONTIDOS POR SESIÓN.

Unidade pertencente á 1ª av. a desenvolver no 1º trimestre cun total de 8 sesións.

1ª Sesión	2ª S.	3ª S.	4ª S.	5ª S.	6ª S.	7ª S.	8ª S.
Introdución	Hª Antiga	Hª Antiga	Hª Medieval	Hª Mod.	Hª Mod.	Hª Co.	Hª Co.

TICS. RECURSOS DIDÁCTICOS.

<https://www.lifeder.com/que-estudia-la-filosofia/>   <https://silvadh.blogspot.com/2013/03/objeto-de-estudio-y-metodo-de-la.html>   <https://negritobrujita.blogspot.com/2011/04/objeto-de-estudio-de-filosofia.html>

UNIDADE 3. A LÓXICA E A ARGUMENTACIÓN

1. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, GRAOS DE CONSECUCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN

O. E.	O. U.	CONTIDOS
B, D, E, H, L	Coñecer a a lóxica e a argumentación, en especial as deducións lóxicas e as falacias.	B6.27. Retórica, argumentación e lóxica: a comunicación desde a filosofía. B6.28. Importancia da comunicación e a súa relación coa linguaxe, a verdade e a realidade. B6.29. Lóxica proposicional. B6.30. Retórica e composición do discurso. B6.31. Argumentación: regras e ferramentas do diálogo e a demostración de argumentos. B6.32. Filosofía da linguaxe: o problema filosófico dos conceptos universais e o erro argumentativo da xeneralización apresurada.
C. DE AVALIACIÓN		E. DE APRENDIZAXE E C. CLAVE
B6.13. Entender a importancia da comunicación para o desenvolvemento do ser humano e as sociedades. B6.14. Coñecer en que consiste a lóxica proposicional e apreciar o seu valor para amosar o razoamento correcto e a expresión do pensamento como condición fundamental para as relacións humanas. B6.15. Coñecer as dimensións que forman parte da composición do discurso retórico, e aplicalas na composición de discursos.	FIB6.12.1. Diserta de xeito claro e coherente sobre o valor das artes para transmitir ideas filosóficas, e procura e selecciona información en internet que amplíe o xa aprendido (CD, CSC) FIB6.13.1. Coñece e manexa con rigor conceptos como símbolo, comunicación, linguaxe formal, lóxica, xuízo lóxico, razoamento, demostración, discurso, elocuencia, orador, retórica, exordio, inventio, dispositio, argumentación, elocutio, compositio, actio, falacia, debate, negociación, persuasión e concepto universal, entre outros. FIB6.14.1. Utiliza os elementos e as regras do razoamento da lóxica de enunciados. FIB6.15.1. Comprende e explica a estrutura e o estilo da retórica e da argumentación. FIB6.15.2. Coñece a estrutura e a orde do discurso, e escribe breves discursos retóricos establecendo coherentemente a exposición e a argumentación.	

<p>B6.16. Coñecer e utilizar as regras e as ferramentas básicas do discurso baseado na argumentación demostrativa.</p>	<p>FIB6.16.1. Constrúe un diálogo argumentativo no que demostra as súas propias teses mediante as regras e as ferramentas da argumentación.</p> <p>FIB6.16.2. Distingue un argumento veraz dunha falacia.</p> <p>FIB6.16.3. Analiza e comenta textos breves e significativos sobre a arte da retórica e a argumentación de Platón, Aristóteles, Cicerón, Quintiliano, Tácito e autores/as contemporáneos/as.</p>		
<p>INDICADORES DE LOGRO</p>		<p>% MIN.</p>	<p>% AV.</p>
<p>B6.12.1. Diserta de xeito claro e coherente sobre o valor das artes para transmitir ideas filosóficas, e procura e selecciona información en internet que amplíe o xa aprendido</p>		<p>50%</p>	<p>5%</p>
<p>B6.13.1. Coñece e manexa con rigor conceptos como símbolo, comunicación, linguaxe formal, lóxica, xuízo lóxico, razoamento, demostración, discurso, elocuencia, orador, retórica, exordio, inventio, dispositio, argumentación, elocutio, compositio, actio, falacia, debate, negociación, persuasión e concepto universal, entre outros.</p>		<p>60%</p>	<p>5%</p>
<p>B6.14.1. Utiliza os elementos e as regras do razoamento da lóxica de enunciados.</p>		<p>100%</p>	<p>20%</p>
<p>B6.15.1. Comprende e explica a estrutura e o estilo da retórica e da argumentación.</p>		<p>50%</p>	<p>5%</p>
<p>B6.15.2. Coñece a estrutura e a orde do discurso, e escribe breves discursos retóricos establecendo coherentemente a exposición e a argumentación.</p>		<p>50%</p>	<p>5%</p>
<p>B6.16.1. Constrúe un diálogo argumentativo no que demostra as súas propias teses mediante as regras e as ferramentas da argumentación.</p>		<p>50%</p>	<p>5%</p>
<p>B6.16.2. Distingue un argumento veraz dunha falacia.</p>		<p>100%</p>	<p>15%</p>
<p>B6.16.3. Analiza e comenta textos breves e significativos sobre a arte da retórica e a argumentación de Platón, Aristóteles, Cicerón, Quintiliano, Tácito e autores/as contemporáneos/as.</p>		<p>70%</p>	<p>10%</p>

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIALIZACIÓN DE CONTIDOS POR SESIÓN.

Unidade pertencente á 1ª av. a desenvolver no 1º trimestre cun total de 8 sesións.

1ª S.	2ª S.	3ª S.	4ª S.	5ªS.	6ªS.	7ªS.	8ª S.
-------	-------	-------	-------	------	------	------	-------

Introdución	Lóxica	Proposición	Cáculo lóxico	Cáculo lóxico	Sist. axiom. e implic. filosof.	Imaxes da lóxica e falacias	Síntese
-------------	--------	-------------	---------------	---------------	---------------------------------	-----------------------------	---------

TICS. RECURSOS DIDÁCTICOS.

<https://www.areaciencias.com/Problemas-logica.htm>

<https://ejercicios.me/logica/>

http://descartes.cnice.mec.es/materiales_didacticos/Logica/logica.htm

UNIDADE 4. VISIONS SOBRE A REALIDADE

1. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, GRAOS DE CONSECUCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN

O. E.	O. U.	CONTIDOS
B, C, D, E, H	Coñecer e valorar as distintas visións sobre a realidade	<p>B4.1. A metafísica como explicación teórica da realidade.</p> <p>B4.2. Pregunta polo ser como punto de partida da Filosofía. Platón fronte a Aristóteles.</p> <p>B4.3. Interrogación metafísica sobre a verdadeira realidade: problema da aparencia e a realidade.</p> <p>B4.4. Pregunta pola orixe e a estrutura do real.</p> <p>B4.5. Caracterización da realidade: cambio ou permanencia, substancialismo estático fronte ao devir. Esencialismo e existencialismo.</p> <p>B4.6. Necesidade de categorizar racionalmente o real.</p> <p>B4.7. Cosmovisións científicas sobre o universo. A filosofía da natureza como admiración filosófica pola natureza.</p> <p>B4.8. Paradigma cualitativo organicista: universo aristotélico.</p> <p>B4.9. Universo máquina: visión mecanicista na Modernidade. Supostos epistemolóxicos do modelo heliocéntrico: procura das leis universais dun universo infinito. Determinismo, regularidade, conservación, economía e continuidade.</p> <p>B4.10. Visión contemporánea do Universo.</p> <p>B4.11. Reencontro da filosofía e a física na teoría do caos.</p>

C. DE AVALIACIÓN	E. DE APRENDIZAXE E C. CLAVE
<p>B4.1. Recoñecer e valorar a metafísica, disciplina que estuda a realidade en tanto que totalidade, distinguíndoa das ciencias, que versan sobre aspectos particulares desta.</p>	<p>FIB4.1.1. Coñece o que é a metafísica e usa a abstracción para comprender os seus contidos e a súa actividade, razoando sobre eles (CAA)</p>
<p>B4.2. Coñecer e explicar, desde un enfoque metafísico, os principais problemas que presenta a realidade.</p>	<p>FIB4.2.1. Describe as principais interpretacións metafísicas e os problemas que suscita o coñecemento metafísico da realidade (CCEC)</p>
<p>B4.3. Coñecer e comparar as explicacións dadas desde as grandes cosmovisións sobre o universo.</p>	<p>FIB4.2.2. Comprende e utiliza con rigor conceptos metafísicos como ser, sistema metafísico, realidade, aparencia, materia e espírito, unidade, dualidade, multiplicidade, devir, necesidade, continxencia, transcendencia, categoría e abstracción, materialismo, espiritualismo, existencialismo ou esencialismo, entre outros (CCL)</p>
<p>B4.4. Elaborar táboas e/ou mapas conceptuais comparando os caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas.</p>	<p>FIB4.2.3. Realiza unha análise crítica ante teorías metafísicas diverxentes de interpretación da realidade (CAA)</p>
<p>B4.5. Ler e analizar de xeito crítico textos filosóficos,</p>	<p>FIB4.2.4. Analiza e comprende fragmentos de textos breves e significativos sobre as problemáticas metafísicas que presenta a realidade, de pensadores como Platón, Aristóteles, Tomé de Aquino, Descartes, Marx, Nietzsche, etc., comparando e establecendo semellanzas e diferenzas entre os enfoques, e disertando coherentemente sobre as posturas históricas (CAA)</p>
	<p>FIB4.3.1. Explica e compara dúas das grandes cosmovisións do Universo: o paradigma organicista aristotélico e o modelo mecanicista newtoniano (CMCCT)</p>
	<p>FIB4.3.2. Describe os caracteres esenciais das interpretacións relativista e cuántica contemporáneas da realidade, explicando as implicacións filosóficas asociadas a eses caracteres (CMCCT)</p>
	<p>FIB4.3.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos e científicos como cosmovisión, paradigma, Universo, natureza, finalismo, organicismo, determinismo, orde, causalidade, conservación, principio, mecanicismo, materia, relatividade, cuántica, espazo, tempo, azar, determinismo, indeterminismo, probabilidade, gaia e caos, entre outros (CMCCT)</p>
	<p>FIB4.4.1. Elabora esquemas, táboas e/ou mapas conceptuais</p>

<p>epistemolóxicos e científicos sobre a comprensión da realidade, tanto desde o plano metafísico como desde o físico, usando con precisión os termos técnicos estudados, relacionar os problemas presentados nos textos co estudo nas unidades e razoar a postura propia.</p>	<p>que comparen os caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas (CD)</p> <p>FIB4.5.1. Analiza textos filosóficos e científicos, clásicos e contemporáneos, que aborden as mesmas problemáticas, e investigar a vixencia das ideas expostas (CMCCT)</p> <p>FIB4.5.2. Reflexiona sobre as implicacións filosóficas que afectan a visión do ser humano en cada cosmovisión filosófico-científica estudada, e argumenta as súas propias ideas de xeito razoado e creativo (CAA)</p>		
INDICADORES DE LOGRO		% MIN.	% AV.
B4.1.1.1. Coñece o que é a metafísica e usa a abstracción para comprender os seus contidos e a súa actividade, razoando sobre eles		50%	2,5%
B4.1.1.2. Usa a abstracción para comprender os contidos da metafísica e a súa actividade, razoando sobre eles		50%	2,5%
B4.2.1.1. Describe as principais interpretacións metafísicas		50%	2.5%
B4.2.1.2. Describe os problemas que suscita o coñecemento metafísico da realidade		50%	2,5%
B4.2.2. Comprende e utiliza con rigor os principais conceptos metafísicos		50%	5%
B4.2.3. Realiza unha análise crítica ante teorías metafísicas diverxentes de interpretación da realidade		50%	5%
B4.2.4.1. Analiza e comprende fragmentos de textos breves e significativos sobre as problemáticas metafísicas que presenta a realidade da época grega clásica		50%	2,5%
B4.2.4.2. Analiza e comprende fragmentos de textos breves e significativos sobre as problemáticas metafísicas que presenta a realidade da época medieval		50%	2,5%
B4.2.4.3. Analiza e comprende fragmentos de textos breves e significativos sobre as problemáticas metafísicas que presenta a realidade da época moderna		50%	2,5%
B4.2.4.4. Analiza e comprende fragmentos de textos breves e significativos sobre		50%	2,5%

as problemáticas metafísicas que presenta a realidade da época contemporánea		
B4.2.4.5. Compara e contrapón as diferentes concepcións históricas en torno á realidade	50%	5%
B4.3.1. Explica e compara dúas das grandes cosmovisións do Universo: o paradigma organicista aristotélico e o modelo mecanicista newtoniano	50%	5%
B4.3.2. Describe os caracteres esenciais das interpretacións relativista e cuántica contemporáneas da realidade, explicando as implicacións filosóficas asociadas a eses caracteres	50%	5%
B4.3.3. Usa con rigor os principais termos epistemolóxicos e científicos	50%	5%
B4.4.1.1. Elabora esquemas, táboas e/ou mapas conceptuais que comparen os caracteres adxudicados historicamente ao Universo,	50%	5%
B4.4.1.2. Compara historicamente as diferentes cosmovisións	50%	5%
B4.4.1.3. Amplía a información a cerca das diferentes cosmovisións mediante internet e/ou fontes bibliográficas	50%	2,5%
B4.5.1. Analiza textos filosóficos e científicos, clásicos e contemporáneos, que aborden as mesmas problemáticas, e investigar a vixencia das ideas expostas	50%	2,5%
B4.5.2.1. Reflexiona sobre as implicacións filosóficas que afectan a visión do ser humano en cada cosmovisión filosófico-científica estudada,	50%	2,5%
B4.5.2.2. Argumenta as súas propias ideas en torno as cosmovisións de xeito razoado e creativo	50%	2,5%

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIALIZACIÓN DE CONTIDOS POR SESIÓN.

Unidade pertencente á 1ª av. a desenvolver no 1º trimestre cun total de 8 sesións.

1ª S.	2ª S.	3ª S.	4ª S.	5ª S.	6ª S.	7ª S.	8ª S.
Introdución	Ser e Esencia	Metafísica PI/Aris.	Substancia	Cosmovis. aristo.	Universo mecánico	Física contemp.	Síntese

TICS. RECURSOS DIDÁCTICOS.

UNIDADE 5. O COÑECEMENTO

1. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, GRAOS DE CONSECUCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN

O. E.	O. U.	CONTIDOS
D, E, H	Coñecer as diferentes concepcións acerca do coñecemento, en especial o empirismo e o racionalismo..	B3.1. Teoría do coñecemento. B3.2. Graos e ferramentas do coñecer: razón, entendemento e sensibilidade. B3.3. Abstracción. B3.4. Problemas implicados no coñecer: posibilidades, límites e intereses; o irracional. B3.5. Problema filosófico do coñecemento. B3.6. A verdade como propiedade das cousas. A verdade como propiedade do entendemento: coherencia e adecuación. B3.7. Algúns modelos filosóficos de explicación do coñecemento e o acceso á verdade.
C. DE AVALIACIÓN		E. DE APRENDIZAXE E C. CLAVE
B3.1. Coñecer de modo claro e ordenado as problemáticas implicadas no proceso do coñecemento humano, analizadas desde o campo filosófico, os seus graos, as ferramentas e as fontes, e expor por escrito os modelos explicativos do coñecemento máis significativos.	B3.2. Explicar e reflexionar sobre o problema do acceso	FIB3.1.1. Identifica e expresa de xeito claro e razoado os elementos e as problemáticas que implica o proceso do coñecemento da realidade, como é o dos seus graos, as súas posibilidades e os seus límites (CCL) FIB3.2.1. Coñece e explica teorías acerca do coñecemento e a verdade, como son o idealismo, o realismo, o racionalismo, o empirismo, o perspectivismo, o consenso ou o escepticismo, e contrasta semellanzas e diferenzas entre os conceptos clave que manexan (CCEC) FIB3.2.2. Explica e contrasta criterios e teorías sobre a verdade, tanto no plano metafísico como no gnoseolóxico, usando con rigor termos como gnoseoloxía, razón, sentidos, abstracción, obxectividade, certeza, dúbida, evidencia, escepticismo, autoridade, probabilidade,

á verdade, identificando as problemáticas e as posturas filosóficas que xurdiron en torno ao seu estudo.	prexuízo, coherencia, adecuación, consenso, incerteza, interese, irracional, etc., e construír un glosario de conceptos de xeito colaborativo, usando internet (CD, CSC) FIB3.3.1. Analizar fragmentos de textos breves de Descartes, Hume, Kant, Nietzsche, Ortega y Gasset, Habermas, Popper, Kuhn ou Michel Serres, entre outros (CCL)		
INDICADORES DE LOGRO		% MIN.	% AV.
B3.1.1. Identifica e expresa de xeito claro e razoado os elementos e as problemáticas que implica o proceso do coñecemento da realidade, como é o dos seus graos, as súas posibilidades e os seus límites		60%	10%
B3.2.1.1. Coñece e explica teorías acerca do coñecemento e a verdade, como son o idealismo, o realismo, o racionalismo, o empirismo, o perspectivismo, o consenso ou o escepticismo,		100%	25%
B3.2.1.2. Contrasta semellanzas e diferenzas entre os conceptos clave que manexan as diferentes teorías do coñecemento e da verdade		60%	10%
B3.2.2.1. Explica e contrasta criterios e teorías sobre a verdade, tanto no plano metafísico como no gnoseolóxico		60%	10%
B3.2.2.2. Usa con rigor termos como gnoseoloxía, razón, sentidos, abstracción, obxectividade, certeza, dúbida, evidencia, escepticismo, autoridade, probabilidade, prexuízo, coherencia, adecuación, consenso, incerteza, interese, irracional, etc.		40%	5%
B3.2.2.3. Elabora un glosario de conceptos de xeito colaborativo, usando internet		40%	5%
B3.3.1. Analiza fragmentos de textos breves de Descartes, Hume, Kant, Nietzsche, Ortega y Gasset, Habermas, Popper, Kuhn ou Michel Serres, entre outros		40%	5%

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIALIZACIÓN DE CONTIDOS POR SESIÓN.

Unidade pertencente á 1ª av. a desenvolver no 1º trimestre cun total de 5 sesións.

1ª S.	2ª S.	3ª S.	4ª S.	5ª S.	6ª S.	7ª S.	8ª S.
Introduc.	Verdade	Actitudes	Fª ant. e mod.	Racionalismo	Empirismo	Criticismo	Síntese

TICS. RECURSOS DIDÁCTICOS.

https://filosofia.idoneos.com/problemas_filosoficos/dogmatismo/

[http://e-](http://e-educativa.catedu.es/44700165/aula/archivos/repositorio/1000/1249/html/51_teoras_de_la_verdad.html)

[educativa.catedu.es/44700165/aula/archivos/repositorio/1000/1249/html/51_teoras_de_la_verdad.html](http://e-educativa.catedu.es/44700165/aula/archivos/repositorio/1000/1249/html/51_teoras_de_la_verdad.html)

<https://conceptodefinicion.de/escepticismo-filosofico/>

UNIDADE 6. A FILOSOFÍA DA CIENCIA

1. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, GRAOS DE CONSECUCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN

O. E.	O. U.	CONTIDOS
B, C, D, E, H, G, I, L	Coñecer e valorar a filosofía da ciencia	B3.8. Filosofía, ciencia e tecnoloxía. Filosofía da ciencia. B3.9. Obxectivos e instrumentos da ciencia. B3.10. Método hipotético-dedutivo. B3.11. Investigación científica na modernidade e na época contemporánea: das matemáticas e a técnica como ferramentas de coñecemento e interpretación fundamentais á reformulación dos conceptos clásicos. B3.12. Técnica e tecnoloxía: saber e praxe. B3.13. Reflexions filosóficas sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico: o problema da indución B3.14. Vision aristotélica do quefacer científico. B3.15. Relación entre filosofía e ciencia.
C. DE AVALIACIÓN		E. DE APRENDIZAXE E C. CLAVE
B3.4. Coñecer e explicar a función da ciencia, os seus modelos de explicación, as súas características, os seus métodos e a tipoloxía do saber científico, expondo as diferenzas e as coincidencias do ideal e a investigación científica co saber filosófico, como pode ser a problemática da obxectividade ou a adecuación teoría- realidade, argumentando as propias opinións de xeito razoado e coherente.		FIB3.4.1. Explica os obxectivos, as funcións e os principais elementos da ciencia, manexando termos como feito, hipótese, lei, teoría ou modelo (CMCCT) FIB3.4.2. Constrúe unha hipótese científica, identifica os seus elementos e razoa a orde lóxica do proceso de coñecemento (CMCCT) FIB3.4.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos como indución, hipotético-dedutivo, método, verificación, predición, realismo (CMCCT) FIB3.5.1. Extrae conclusións razoadas sobre a inqueda humana por transformar e dominar a natureza, pónboa ao

<p>B3.5. Relacionar e identificar as implicacións da tecnoloxía, en tanto que saber práctico transformador da natureza e da realidade humana, reflexionando, desde a filosofía da tecnoloxía, sobre as relacións coa ciencia e cos seres humanos.</p>	<p>servizo do ser humano, así como das consecuencias desta actuación, e participa de debates acerca das implicacións da tecnoloxía na realidade social. Causalidade, obxectividade, relatividade, caos e indeterminismo, entre outros (CSC)</p>		
<p>B3.6. Analizar de xeito crítico fragmentos de textos filosóficos sobre a reflexión filosófica acerca da ciencia, a técnica e a filosofía,</p>	<p>FIB3.6.1. Analiza fragmentos de textos breves e significativos de pensadores como Aristóteles, Popper, Kuhn, B. Russell, A. F. Chalmers ou J. C. Borrón, entre outros (CMCCT)</p>		
<p>identificando as problemáticas e as solucións propostas, distinguindo as teses principais e a orde da argumentación, relacionar os problemas formulados nos textos co estudado na unidade e razoar a postura propia.</p>	<p>FIB3.7.1. Identifica e reflexiona de forma argumentada acerca de problemas comúns aos campos filosófico e científico, como son o problema dos límites e as posibilidades do coñecemento, a cuestión da obxectividade e a verdade, a racionalidade tecnolóxica, etc (CMCCT)</p>		
<p>B3.7. Entender e valorar a relación entre a filosofía e a ciencia.</p>	<p>FIB3.7.2. Investiga e selecciona información en internet, procedente de fontes solventes, sobre as problemáticas citadas, e realiza un proxecto de grupo sobre algunha temática que afonde na interrelación (CD, CSC)</p>		
INDICADORES DE LOGRO		% MIN.	% AV.
B3.4.1.1. Explica os obxectivos, as funcións e os principais elementos da ciencia		40%	5%
B3.4.1.2. Manexa termos como feito, hipótese, lei, teoría ou modelo		40%	5%
B3.4.2.1. Constrúe unha hipótese científica e identifica os seus elementos		60%	5%
B3.4.2.2. Razoar a orde lóxica do proceso de coñecemento		60%	5%
B3.4.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos como indución, hipotético-dedutivo, método, verificación, predición, realismo, causalidade, obxectividade, relatividade, caos e indeterminismo, entre outros		40%	5%
B3.5.1.1. Extrae conclusións razoadas sobre a inxenuidade humana por transformar e dominar a natureza, pónoas ao servizo do ser humano, así como das consecuencias desta actuación		40%	5%

B3.5.1.2. Participa de debates acerca das implicacións da tecnoloxía na realidade social.	40%	5%
B3.6.1. Analiza fragmentos de textos breves e significativos de pensadores como Aristóteles, Popper, Kuhn, B. Russell, A. F. Chalmers ou J. C. Borrón, entre outros	40%	5%
B3.7.1.1. Identifica e reflexiona de forma argumentada acerca de problemas comúns aos campos filosófico e científico, como son o problema dos límites e as posibilidades do coñecemento,	60%	10%
B3.7.1.2. Identifica e reflexiona de forma argumentada acerca de problemas comúns aos campos filosófico e científico, como son a cuestión da obxectividade e a verdade, a racionalidade tecnolóxica, etc	60%	10%
B3.7.2.1. Investiga e selecciona información en internet, procedente de fontes solventes, sobre as problemáticas citadas, e realiza un proxecto de grupo sobre algunha temática que afonde na interrelación	40%	5%
B3.7.2.2. Realiza un proxecto de grupo sobre algunha temática que afonde na interrelación dos problemas tratados	40%	5%

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIALIZACIÓN DE CONTIDOS POR SESIÓN.

Unidade encadrada na 2ª av. a desenvolver no 2º trimestre cun total de 8 sesións.

1ª Sesión	2ª Sesión	3ª Sesión	4ª Sesión	5ª Sesión	6ª Sesión	7ª Sesión	8ª Sesión
Intro.	Saber ci.	For/Emp	Cª Nat.	Cª Nat.	Cª Soc.	Estrutura	Síntese

TICS. RECURSOS DIDÁCTICOS.

<https://www.monografias.com/docs/El-saber-cientifico-FKVB5GFJ8GNY>

<https://profepecorafilosofia.blogspot.com/2016/08/ciencias-formales-y-ciencias-empiricas.html>

UNIDADE 7. A ANTROPOLOXÍA

1. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, GRAOS DE CONSECUCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN

O. E.	O. U.	CONTIDOS
B, C, D, E, H	Coñecer e valorar antropoloxía, afondando na relación entre natureza e cultura	<p>B5.1. A reflexión filosófica sobre o ser humano e o sentido da existencia: antropoloxía filosófica.</p> <p>B5.2. Implicacións filosóficas da evolución. Filosofía e bioloxía.</p> <p>B5.3. A dialéctica natureza-cultura no proceso de antropoxénese e de construción da identidade propia humana.</p> <p>B5.4. Visión grega. Heroe homérico: concepto socrático. Dualismo platónico. Animal racional e político aristotélico. Materialismo e individualismo helenista.</p> <p>B5.5. Pensamento medieval: creación á imaxe divina; nova concepción do corpo e a alma, da morte e da liberdade. B5.6. Renacemento: antropocentrismo e humanismo.</p> <p>B5.7. Modernidade e século XIX: razón, emocións e liberdade.</p> <p>B5.8. O ser humano na filosofía contemporánea.</p>
C. DE AVALIACIÓN		E. DE APRENDIZAXE E C. CLAVE
<p>B5.1. Recoñecer en que consiste a antropoloxía filosófica.</p> <p>B5.2. Coñecer e explicar as implicacións filosóficas da evolución, en relación cos contidos metafísicos e cos/coas pensadores/as estudados/as.</p> <p>B5.3. Recoñecer e reflexionar, de maneira argumentada, sobre a interacción dialéctica entre o</p>		<p>FIB5.1.1. Utilizar con rigor vocabulario específico da temática, como evolución, dialéctica, proceso, progreso, emerxencia, azar, selección natural, apto, reduccionismo, creacionismo, evolución cultural, vitalismo, determinismo xenético, natureza e cultura (CCL)</p> <p>FIB5.2.1. Coñece e explica as consideracións filosóficas implicadas na teoría da evolución, como a consideración dinámica e dialéctica da vida ou o indeterminismo, entre outras (CMCCT)</p> <p>FIB5.2.2. Analiza fragmentos breves e significativos de E. Morin, K. Popper, R. Dawkins, J. Mosterín, A. Gehlen, M. Harris ou M. Ponty, entre outros (CCEC)</p> <p>FIB5.3.1. Identifica e expón en que consiste o compoñente natural</p>

<p>compoñente natural e o cultural que caracterizan o ser humano como tal, sendo o culturalmente adquirido condición para a innovación e a creatividade que caracterizan a especie.</p> <p>B5.4. Valorar os coñecementos adquiridos nesta unidade, rexeitando os prexuízos tanto etnocéntricos como por motivos físicos, e tamén as actitudes de intolerancia, inxustiza e exclusión.</p> <p>B5.5. Coñecer e reflexionar sobre as concepcións filosóficas sobre o ser humano como tal que se viñeron dando ao longo da filosofía occidental, comparando semellanzas e diferenzas entre as sucesivas formulacións, analizando criticamente a influencia do contexto sociocultural na concepción filosófica, e valorando algunhas formulacións diverxentes que abriron camiño cara á consideración actual da persoa.</p>	<p>innato do ser humano, e a súa relación cos elementos culturais que xorden nos procesos de antropoxénese e humanización, dando lugar á identidade propia do ser humano. (CCEC, CSC)</p> <p>FIB5.3.2. Diserta sobre o ser humano en tanto que resultado da dialéctica evolutiva entre o xeneticamente innato e o culturalmente adquirido, condición para a innovación e a capacidade creativa que caracterizan a nosa especie (CSIEE, CCEC)</p> <p>FIB5.3.3. Localiza información en Internet acerca das investigacións actuais sobre a evolución humana, e reflicte a información seleccionada e sistematizada de xeito colaborativo (CD, CSC)</p> <p>FIB5.4.1. Argumenta con coherencia, baseándose nos datos obxectivos aprendidos, sobre as implicacións de adoptar prexuízos etnocéntricos para xulgar os seres humanos e as culturas (CSC)</p> <p>FIB5.5.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente sobre o ser humano (CCEC)</p> <p>FIB5.5.2. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dos grandes pensadores (CCL)</p> <p>FIB5.5.3. Usa con rigor termos como dualismo e monismo antropolóxico, areté, mente, corpo, espírito, creacionismo, antropocentrismo, teocentrismo, alma, humanismo, persoa, dignidade, sentido, estado de natureza, estado de civilización, existencia, liberdade, emoción, paixón, determinismo, alienación, nihilismo, existencia, inconsciente, morte, historia ou transcendencia, entre outros (CCL)</p>		
INDICADORES DE LOGRO		% MIN.	% AV.
B5.1.1. Utilizar con rigor vocabulario específico da antropoloxía	40%	5%	
FIB5.2.1. Coñece e explica as consideracións filosóficas implicadas na teoría da evolución, como a consideración dinámica e dialéctica da vida ou o indeterminismo,	100%	10%	

entre outras.		
B5.2.2. Analiza fragmentos breves e significativos de E. Morin, K. Popper, R. Dawkins, J. Mosterín, A. Gehlen, M. Harris ou M. Ponty, entre outros.	40%	5'
FIB5.3.1. Identifica e expón en que consiste o compoñente natural innato do ser humano.	40%	5%
B5.3.1. Explica como a natureza humana se relaciona cos elementos culturais que xorden nos procesos de antropoxénese e humanización, dando lugar á identidade propia do ser humano.	40%	5%
B5.3.2. Diserta sobre o ser humano en tanto que resultado da dialéctica evolutiva entre o xeneticamente innato e o culturalmente adquirido, condición para a innovación e a capacidade creativa que caracterizan a nosa especie.	40%	5%
B5.3.3.1. Localiza información en Internet acerca das investigacións actuais sobre a evolución humana	40%	5%
B5.3.3.2. Reflicte a información seleccionada e sistematizada de xeito colaborativo en torno a evolución humana	40%	5%
B5.4.1. Argumenta con coherencia, baseándose nos datos obxectivos aprendidos, sobre as implicacións de adoptar prexuízos etnocéntricos para xulgar os seres humanos e as culturas	40%	5%
B5.5.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente sobre o ser humano	60%	10%
B5.5.2. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dos grandes pensadores	40%	5%
B5.5.3. Usa con rigor termos como dualismo e monismo antropolóxico, areté, mente, corpo, espírito, creacionismo, antropocentrismo, teocentrismo, alma, humanismo, persoa, dignidade, sentido, estado de natureza, estado de civilización, existencia, liberdade, emoción, paixón, determinismo, alienación, nihilismo, existencia, inconsciente, morte, historia ou transcendencia, entre outros	40%	5%

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIALIZACIÓN DE CONTIDOS POR SESIÓN.

Unidade encadrada na 2ª av. a desenvolver no 2º trimestre cun total de 8 sesións.

1ª S.	2ª S.	3ª S.	4ª S.	5ª S.	6ª S.	7ª S.	8ª S.
Introdución	Antrop./ Fixismo	Fixismo/ Evolución	Def. do ser humano	Def. do ser humano	Cultura	Cultura	Síntese

TICS. RECURSOS DIDÁCTICOS.

<https://www.youtube.com/watch?v=v-el4EBZb-k>

<https://conceptodefinicion.de/antropologia-filosofica/>

<https://es.slideshare.net/chanejator/concepciones-filosoficas-acerca-del-ser-humano>

UNIDADE 8. O PROBLEMA DA LIBERDADE E A FILOSOFÍA DA SOSPEITA

1. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, GRAOS DE CONSECUCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN

O. E.	O. U.	CONTIDOS
B, C, D, E, H	Coñecer e valorar as concepcións a cerca do ser humano que nos achega a filosofía da sospeita, e que sitúa ao traballo, a vida e o inconsciente como elementos fundamentais da mesma.	B5.8. O ser humano na filosofía contemporánea B5.10. Algunhas claves sobre o sentido da existencia humana. B5.11. Cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia e a necesidade de transcendencia.
C. DE AVALIACIÓN		E. DE APRENDIZAXE E C. CLAVE
B5.5. Coñecer e reflexionar sobre as concepcións filosóficas sobre o ser humano como tal que se viñeron dando ao longo da filosofía occidental, comparando semellanzas e diferenzas entre as sucesivas formulacións, analizando criticamente a influencia do contexto sociocultural na concepción filosófica, e valorando algunhas formulacións diverxentes que abriron		FIB5.5.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente sobre o ser humano (CCEC) FIB5.5.2. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dos grandes pensadores (CCL) FIB5.5.3. Usa con rigor termos como dualismo e monismo antropolóxico, areté, mente, corpo, espírito, creacionismo, antropocentrismo, teocentrismo, alma, humanismo, persoa, dignidade, sentido, estado de natureza, estado de

<p>camiño cara á consideración actual da persoa. B5.7. Disertar, de forma oral e escrita, sobre as temáticas intrinsecamente filosóficas no ámbito do sentido da existencia, como poden ser a cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia ou a necesidade de transcendencia, entre outras.</p>	<p>civilización, existencia, liberdade, emoción, paixón, determinismo, alienación, nihilismo, existencia, inconsciente, morte, historia ou transcendencia, entre outros (CCL) FIB5.7.1. Diserta, de xeito oral e escrito, sobre as grandes cuestións metafísicas que lle dan sentido á existencia humana (CCL) FIB5.7.2. Argumenta e razoa, de xeito oral e escrito, acerca dos puntos de vista propios sobre o ser humano, desde a filosofía e sobre diferentes temáticas filosóficas relacionadas co sentido da existencia humana (CCL)</p>		
INDICADORES DE LOGRO		% MIN.	% AV.
B5.5.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente sobre o ser humano.	80%	25%	
B5.5.2. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dos grandes pensadores.	60%	10%	
B5.5.3. Usa con rigor termos como persoa, dignidade, sentido, liberdade, emoción, paixón, determinismo, alienación, nihilismo, existencia, inconsciente, morte, historia ou transcendencia, entre outros.	70%	15%	
B5.7.1. Diserta, de xeito oral e escrito, sobre as grandes cuestións metafísicas que lle dan sentido á existencia humana.	60%	10%	
B5.7.2. Argumenta e razoa, de xeito oral e escrito, acerca dos puntos de vista propios sobre o ser humano, desde a filosofía e sobre diferentes temáticas filosóficas relacionadas co sentido da existencia humana.	60%	10%	

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIALIZACIÓN DE CONTIDOS POR SESIÓN.

Unidade pertencente á 2ª av. a desenvolver no 2º trimestre cun total de 6 sesións.

1ª Sesión.	2ª Sesión.	3ª Sesión.	4ª Sesión.	5ª Sesión.	6ª Sesión.
Introdución	Liberdade	Traballo	Vida	Inconsciente	Síntese

TICS. RECURSOS DIDÁCTICOS.

<https://www.youtube.com/watch?v=9zScU0OfcOc>

<https://www.filco.es/marx-nietzsche-freud-filosofos-sospecha/>

<https://filosofiauda.blogspot.com/2011/05/filosofos-de-la-sospecha-marx-nietzsche.html>

UNIDADE 9. A ÉTICA

1. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, PORCENTAXES DA AVALIACIÓN E GRAOS DE CONSECUCIÓN

O. E.	O. U.	CONTIDOS
B, C D, E, H	Comprende as diferentes concepcións acerca da ética e os principais problemas abordados pola filosofía moral.	B2.5. Racionalidade teórica e práctica. B6.1. Orixe da ética occidental: Sócrates fronte aos sofistas. B6.2. A ética como reflexión sobre a acción moral: carácter, conciencia e madurez moral. B6.3. Principais teorías sobre a moral humana. B6.4. Procura da felicidade. B6.5. A boa vontade: Kant. B6.6. A xustiza como virtude ético-política. B6.7. Relativismo e universalismo moral.
C. DE AVALIACIÓN	E. DE APRENDIZAXE E C. CLAVE	

<p>B6.1. Identificar a especificidade das ideas e os cambios socioculturais da Idade Moderna. da razón na súa dimensión práctica, en tanto que orientadora da acción humana.</p>	<p>FIB6.1.1. Recoñece a función da racionalidade práctica para dirixir a acción humana, aínda recoñecendo os seus vínculos ineludibles coa razón teórica e a intelixencia emocional (CSC) FIB6.1.2. Explica a orixe da ética occidental no pensamento grego, contrastando, de forma razoada, a concepción socrática coa dos sofistas (CCEC) FIB6.2.1. Explica e razoa acerca do obxecto e a función da ética (CSC) FIB6.3.1. Expresa de xeito crítico as argumentacións das principais teorías éticas sobre a felicidade e a virtude, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento (CSIEE, CSC) FIB6.3.2. Expresa de maneira crítica as argumentacións das principais teorías éticas sobre a xustiza, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento (CSIEE) FIB6.3.3. Analiza textos breves dalgúns dos filósofos representantes das principais teorizacións éticas e sobre o desenvolvemento psicolóxico moral do individuo (CSC)</p>		
<p>B6.2. Recoñecer o obxecto e función da ética.</p>	<p>FIB6.3.4. Usa con rigor termos como ética, moral, acción moral, autonomía, responsabilidade, convención moral, madurez moral, virtude moral, subxectivismo, relativismo e universalismo moral, utilitarismo, deber moral, ética de máximos, ética de mínimos, consenso, xustiza, eudemonismo, hedonismo, emotivismo e utilitarismo. Sofistas (CCL)</p>		
INDICADORES DE LOGRO		% MIN.	% AV.
<p>B6.1.1. Recoñece a función da racionalidade práctica para dirixir a acción humana, aínda recoñecendo os seus vínculos ineludibles coa razón teórica e a intelixencia emocional</p>		50%	5%
<p>B6.1.2. Explica a orixe da ética occidental no pensamento grego, contrastando, de forma razoada, a concepción socrática coa dos sofistas</p>		60%	10%
<p>B6.2.1. Explica e razoa acerca do obxecto e a función da ética</p>		60%	5%
<p>B6.3.1. Expresa de xeito crítico as argumentacións das principais teorías éticas sobre a felicidade e a virtude, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento</p>		80%	20%

B6.3.2. Expresa de maneira crítica as argumentacións das principais teorías éticas sobre a xustiza, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento	80%	20%
B6.3.3. Analiza textos breves dalgúns dos filósofos representantes das principais teorizacións éticas e sobre o desenvolvemento psicolóxico moral do individuo	50%	5%
B6.3.4. Usa con rigor termos como ética, moral, acción moral, autonomía, responsabilidade, convención moral, madureza moral, virtude moral, subxectivismo, relativismo e universalismo moral, utilitarismo, deber moral, ética de máximos, ética de mínimos, consenso, xustiza, eudemonismo, hedonismo, emotivismo e utilitarismo. Sofistas	50%	5%

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIALIZACIÓN DE CONTIDOS POR SESIÓN.

Unidade pertencente á 2ª av. a desenvolver no 3º trimestre cun total de 9 sesións.

1ª S.	2ª S.	3ª S.	4ª S.	5ª S.	6ª S.	7ª S.	8ª S.	9ª S.
Introduc.	Ética	Dilemas	Des. M.	Des. M.	Teorías	Teorías	Teorías	Síntese

TICS. RECURSOS DIDÁCTICOS.

http://www.filosofia.net/materiales/sofiafilia/eec/eec_26.html <https://psicologiaymente.com/desarrollo/teoria-desarrollo-moral-lawrence-kohlberg> <https://psicologiaymente.com/psicologia/dilemas-eticos>

UNIDADE 10. A POLÍTICA

1. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, GRAOS DE CONSECUCCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN

O. E.	O. U.	CONTIDOS
B, C, D, E,	Comprende as diferentes concepcións acerca da	B6.8. Fundamentos filosóficos do Estado. B6.9. Principais interrogantes da filosofía política. B6.10. A xustiza segundo Platón. B6.11. O convencionalismo nos sofistas.

H	política e os principais problemas abordados pola filosofía política	<p>B6.12. Realismo político: Maquiavelo.</p> <p>B6.13. Contractualismo: Hobbes, Locke, Rousseau e Montesquieu.</p> <p>B6.14. A paz perpetua de Kant.</p> <p>B6.15. Fundamentos filosóficos do capitalismo no século XIX. John Stuart Mill. Alienación e ideoloxía segundo Marx.</p> <p>B6.16. Disputa política entre Popper e a escola de Frankfurt.</p> <p>B6.17. Función do pensamento utópico.</p> <p>B6.18. Legalidade e lexitimidade.</p>
C. DE AVALIACIÓN		E. DE APRENDIZAJE
<p>B6.4. Explicar a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política, como a orixe e a lexitimidade do Estado, as relacións entre o individuo e o Estado ou a natureza das leis.</p> <p>B6.5. Coñecer as teorías e os conceptos filosóficos principais que estiveron na base da construción da idea de Estado e das súas funcións, apreciando o papel da filosofía como reflexión crítica.</p> <p>B6.6. Disertar de xeito oral e escrito sobre a utilidade do pensamento utópico, analizando e valorando a súa función, para propor posibilidades alternativas, proxectar ideas innovadoras e avaliar o xa experimentado.</p> <p>B6.7. Distinguir os conceptos</p>	<p>FIB6.4.1. Identifica a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política. (CSC)</p> <p>FIB6.4.2. Utiliza con rigor conceptos como democracia, Estado, xustiza, dereito, dereitos naturais, Estado democrático e de dereito, legalidade, lexitimidade, convención, contractualismo, alienación, ideoloxía, utopía, entre outros conceptos clave da filosofía política (CCL)</p> <p>FIB6.5.1. Explica de xeito coherente as formulacións filosófico-políticas de Platón, os sofistas, Maquiavelo, Locke, Montesquieu, Rousseau, Hobbes, Kant, John Stuart Mill, Popper ou Habermas, entre outros (CCEC, CSC)</p> <p>FIB6.5.2. Analiza e reflexiona sobre a relación entre individuo e Estado, sobre a base do pensamento dos sofistas, Marx e a escola de Frankfurt (CSC)</p> <p>FIB6.5.3. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dalgúns dos autores estudados, nos que se argumente sobre o concepto de Estado, os seus elementos e as súas características (CSC)</p> <p>FIB6.5.4. Valora e utiliza a capacidade argumentativa, de forma oral e escrita, contra a arbitrariedade, o autoritarismo e a violencia (CSC)</p> <p>FIB6.6.1. Reflexiona por escrito sobre as posibilidades do pensamento utópico, e argumenta as súas propias ideas (CSC)</p> <p>FIB6.7.1. Describe e compara os conceptos de legalidade e lexitimidade (CCL, CSC)</p>	

de legalidade e lexitimidade.			
INDICADORES DE LOGRO		% MIN.	% AV.
B6.4.1. Identifica a función e as características da filosofía política.		60%	10%
B6.4.1. Identifica os principais interrogantes da filosofía política.		40%	5%
B6.4.2. Utiliza con rigor conceptos como democracia, Estado, xustiza, dereito, dereitos naturais, Estado democrático e de dereito, legalidade, lexitimidade, convención, contractualismo, alienación, ideoloxía, utopía, entre outros conceptos clave da filosofía política (CCL)		40%	5%
B6.5.1. Explica de xeito coherente as formulacións filosófico-políticas de Platón, os sofistas, Maquiavelo, Locke e Montesquieu.		60%	10%
B6.5.1. Explica de xeito coherente as formulacións filosófico-políticas de Rousseau, Hobbes, Kant, John Stuart Mill, Popper ou Habermas, entre outros		60%	10%
B6.5.2. Analiza e reflexiona sobre a relación entre individuo e Estado, sobre a base do pensamento dos sofistas, Marx e a escola de Frankfurt		60%	10%
B6.5.3. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dalgúns dos autores estudados, nos que se argumente sobre o concepto de Estado, os seus elementos e as súas características		40%	5%
B6.5.4. Valora e utiliza a capacidade argumentativa, de forma oral e escrita, contra a arbitrariedade, o autoritarismo e a violencia		40%	5%
B6.6.1. Reflexiona por escrito sobre as posibilidades do pensamento utópico, e argumenta as súas propias ideas		40%	5%
B6.7.1. Describe e compara os conceptos de legalidade e lexitimidade		40%	5%

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIALIZACIÓN DE CONTIDOS POR SESIÓNS.

Unidade pertencente á 2ª av. a desenvolver no 3º trimestre cun total de 10 sesións.

1ª S.	2ª S.	3ª S.	4ª S.	5ª S.	6ª S.	7ª S.	8ª S.	9ª S.	10ª S.
Intr.	Que é a política?	Orixe	Formas / Utopía	Liberdade	Xustiza	Xustiza	Igual./ Ciudad.	Cid./ Leg e Lex.	Síntese

TICS. RECURSOS DIDÁCTICOS.

<https://www.ambitojuridico.com/noticias/administrativo-y-contratacion/dos-conceptos-de-libertad-de-isaiah-berlin> <https://www.diferencias.cc/legalidad-legitimidad/> <https://deconceptos.com/ciencias-sociales/filosofia-politica> <https://conceptodefinicion.de/filosofia-politica/>

UNIDADE 11. A ESTÉTICA

1. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, GRAOS DE CONSECUCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN

O. E.	O. U.	CONTIDOS
B, C, D, E, H	Coñecer e valorar a estética e as reflexións sobre a arte.	<p>B6.19. Capacidade simbólica. E. Cassirer.</p> <p>B6.20. Creatividade. H. Poincaré.</p> <p>B6.21. Estética filosófica: función e características.</p> <p>B6.22. A arte como instrumento de comprensión e expresión simbólica da realidade.</p> <p>B6.23. A estética filosófica e a capacidade simbólica do ser humano. A realidade desde a arte, a literatura e a música.</p> <p>B6.24. Relación da arte coa ética, co coñecemento e coa técnica.</p> <p>B6.25. Sentimento, experiencia e xuízo estético. Beleza. Creación artística e sociedade. Abstracción artística e pensamento metafísico. A arte como xustificación ou como crítica da realidade.</p> <p>B6.26. Filosofía e arte. Filosofía e literatura. Filosofía e música.</p>
C. DE AVALIACIÓN		E. DE APRENDIZAXE E C. CLAVE
B6.8. B6.9.	<p>Recoñecer a capacidade simbólica como elemento distintivo da especie humana.</p> <p>Coñecer o campo da estética, reflexionando sobre as contribucións filosóficas realizadas por</p>	<p>FIB6.8.1. Explica as teses fundamentais de E. Cassirer sobre a capacidade simbólica humana, e as de H. Poincaré sobre o proceso creativo (CCEC)</p> <p>FIB6.9.1. Comprende e usa conceptos como estética, creatividade, creación, símbolo, signo, arte, experiencia estética, mímese, beleza, gusto, subxectividade, xuízo estético e vangarda (CCL, CCEC)</p> <p>FIB6.9.2. Contrasta e relaciona algunhas construcións simbólicas fundamentais no contexto da cultura occidental, e analiza, de xeito</p>

<p>tres das construcións simbólicas culturais fundamentais.</p> <p>B6.10. Relacionar a creación artística con outros campos como o da ética, o coñecemento e a técnica.</p> <p>B6.11. Analizar textos en que se comprenda o valor da arte, a literatura e a música como vehículos de transmisión do pensamento filosófico, utilizando con precisión o vocabulario específico propio da estética filosófica.</p>	<p>colaborativo, textos literarios, audicións musicais e visualizacións de obras de arte para explicar os contidos da unidade (CAA, CCEC)</p> <p>FIB6.10.1. Diserta sobre a relación e a posibilidade transformadora da realidade humana, a creación artística, a ciencia e a ética (CSC, CCEC)</p> <p>FIB6.11.1. Coñece e describe algúns dos elementos fundamentais da reflexión estética sobre a arte, analizando textos significativos de filósofos como Platón, Schelling, Hume, Kant, Nietzsche, Walter Benjamin, Gadamer, Marcuse ou Adorno, entre outros, e aplica esas ideas ao estudo de diversas obras de arte (CCEC)</p> <p>FIB6.11.2. Entende o valor filosófico da literatura, analizando textos breves de pensadores e literatos como Platón, Santo Agostiño, Calderón de la Barca, Pío Baroja, A. Machado, Voltaire, Goethe, Sartre, Unamuno, Borges ou Camus, entre outros (CCEC)</p> <p>FIB6.11.3. Coñece a visión filosófica da música a través da análise de textos filosóficos sobre as visións dos pitagóricos, de Platón, Schopenhauer, Nietzsche ou Adorno, entre outros, así como mediante audicións significativas (CCEC)</p>		
INDICADORES DE LOGRO		% MIN.	% AV.
B6.8.1. Explica as teses fundamentais de E. Cassirer sobre a capacidade simbólica humana.	40%	5%	
B6.8.1. Explica as teses fundamentais de H. Poincaré sobre o proceso creativo.	40%	5%	
B6.9.1. Comprende e usa conceptos como estética, creatividade, creación, símbolo, signo, arte, experiencia estética, mímese, beleza, gusto, subxectividade, xuízo estético e vangarda.	40%	5%	
B6.9.2.1. Contrasta e relaciona algunhas construcións simbólicas fundamentais no contexto da cultura occidental.	40%	5%	
B6.9.2. Analiza, de xeito colaborativo, textos literarios, audicións musicais e visualizacións de obras de arte para explicar os contidos da unidade.	40%	5%	
B6.10.1. Diserta sobre a relación e a posibilidade transformadora da realidade humana, a creación artística, a ciencia e a ética.	40%	5%	

B6.11.1.1. Coñece e describe algúns dos elementos fundamentais da reflexión estética sobre a arte, analizando textos significativos de filósofos como Platón, Schelling, Hume, Kant, Nietzsche, Walter Benjamin, Gadamer, Marcuse ou Adorno, entre outros.	100%	25%
B6.11.1.2. Aplica as ideas estéticas estudadas ao estudo de diversas obras de arte	40%	5%
B6.11.2. Entende o valor filosófico da literatura, analizando textos breves de pensadores e literatos como Platón, Santo Agostiño, Calderón de la Barca, Pío Baroja, A. Machado, Voltaire, Goethe, Sartre, Unamuno, Borges ou Camus, entre outros.	40%	5%
B6.11.3. Coñece a visión filosófica da música a través da análise de textos filosóficos sobre as visións dos pitagóricos, de Platón, Schopenhauer, Nietzsche ou Adorno, entre outros, así como mediante audicións significativas.	40%	5%

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIALIZACIÓN DE CONTIDOS POR SESIÓN.

Unidade pertencente á 3ª av. a desenvolver no 3º trimestre cun total de 5 sesións.

1ª Sesión.	2ª Sesión.	3ª Sesión.	4ª Sesión.	5ª Sesión.
Introdución	Estética	A arte a través do tempo	Filosofía e arte	Síntese

TICS. RECURSOS DIDÁCTICOS.

https://www.youtube.com/watch?v=IX6_e8S1-as <https://www.lifeder.com/estetica-filosofia/>

UNIDADE 12. A EMPRESA E OS PLANS DE VIDA

1. RELACIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS, ESTÁNDARES, COMPETENCIAS, GRAOS DE CONSECUCCIÓN E PESO NA AVALIACIÓN

O. E.	O. U.	CONTIDOS
C, D, E, H	Coñecer e valorar as reflexións dende a filosofía a	B6.33. A filosofía e a empresa como proxecto racional. B6.34. O modo metafísico de preguntar para deseñar un proxecto vital e de empresa. B6.35. Os procesos de cuestionamento e a importancia da definición de obxectivos.

<p>cerca da empresa e os plans de vida, en especial a concepción dos plans racionais de vida de Ortega & Gasset</p>	<p>B6.36. Proceso de análise racional do conxunto dun sistema, dos elementos que o integran e da orde racional que subxace á estrutura lóxica dun proxecto, vital e empresarial. B6.37. Importancia do diálogo e da defensa argumentativa de proxectos, fins e medios. B6.38. Deseño dun proxecto vital e laboral. Papel da Estética no desenvolvemento do pensamento creativo e innovador. B6.39. Importancia da ética para establecer o sistema de valores no traballo. B6.40. Razón crítica en tanto que reguladora da acción humana.</p>
C. DE AVALIACIÓN	E. DE APRENDIZAXE E C. CLAVE
<p>B6.17. Coñecer as posibilidades da filosofía na creación dun proxecto, en xeral, e no ámbito empresarial en particular, e valorar o seu papel potenciador da análise, a reflexión e o diálogo. B6.18. Comprender a importancia do modo de "preguntar radical" da metafísica para proxectar unha idea ou un proxecto vital ou empresarial, facilitando os procesos de cuestionamento e definición das preguntas radicais e as respostas a estas. B6.19. Comprender o valor da teoría do coñecemento, a razón crítica e a lóxica para introducir racionalidade na orixe e no desenvolvemento dun proxecto. B6.20. Valorar as técnicas do diálogo filosófico, a argumentación e a retórica para organizar a comunicación entre as partes e a resolución de negociacións e de conflitos, para xerar diálogo baseado na capacidade de argumentar correctamente, para definir e comunicar correctamente o obxectivo dun proxecto. B6.21. Valorar a capacidade da estética filosófica para favorecer o pensamento creativo</p>	<p>FIB6.17.1. Utiliza conceptos con sentido filosófico e aplícaos ao contexto empresarial: principios, saber, orde lóxica, finalidade, demostración, razoamento, indución, dedución, argumentación, sentido, significado, creatividade, diálogo, obxectivo / subxectivo, emocións, globalidade e valor, entre outros (CSIIE) FIB6.18.1. Formula correctamente os interrogantes filosóficos radicais que deben estar na base da creación dun proxecto, tanto vital como laboral, como "que son?", "que fago?", "por que?", "para que?", "cal é o meu obxectivo?", "cal é o seu sentido, a súa razón de ser?", etc., e saber argumentar a defensa das respostas (CSIIE, CSC) FIB6.19.1. Deseña un proxecto vital ou empresarial, sobre a base da filosofía, valorando a íntima relación entre os pensamentos e as accións, entre a razón e as emocións, a través do diálogo, da argumentación e a linguaxe filosófica (CSIIE) FIB6.20.1. Coñece e utiliza as ferramentas da argumentación e o diálogo na resolución de dilemas e conflitos dentro dun grupo humano (CSC)</p>

Profesor: Nicanor Ramón Fuentes Laíño.
Profesora: María del Carmen Álvarez Fabeiro.

<p>e innovador que permite adaptarse e anticiparse aos cambios, xerando innovación e evitando o estancamento, valorando así a función e a importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance dunha cultura, e a transformación da realidade.</p> <p>B6.22. Comprender e apreciar a función axiolóxica da ética para establecer un sistema de valores que permita mellorar o clima laboral, comprendendo que os valores éticos son clave para lograr o equilibrio entre innovación, sustentabilidade e competitividade.</p> <p>B6.23. Coñecer e valorar a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo.</p>	<p>FIB6.21.1. Valora a posibilidade de crear tarefas innovadoras, valorando a función e a importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance dunha cultura, e a transformación da realidade (CSIIE)</p> <p>FIB6.22.1. Realiza un decálogo de valores éticos que deben rexer no mundo laboral e de cara á sociedade e á natureza (CSC)</p> <p>FIB6.22.2. Valora e diserta sobre a importancia do traballo para desenvolvernos como seres humanos, para o avance dunha cultura e para transformar a realidade (CSC)</p> <p>FIB6.23.1. Comprende e valora a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo (CSC)</p>		
INDICADORES DE LOGRO		% MIN.	% AV.
<p>B6.17.1. Utiliza conceptos con sentido filosófico e aplícaos ao contexto empresarial: principios, creatividade, diálogo e globalidade, entre outros</p>	40%	5%	
<p>B6.18.1.1. Formula correctamente os interrogantes filosóficos radicais que deben estar na base da creación dun proxecto, tanto vital como laboral, como "que son?", "que fago?", "por que?", "para que?", "cal é o meu obxectivo?", "cal é o seu sentido, a súa razón de ser?", etc.</p>	40%	5%	
<p>B6.18.1.2. Sabe argumentar a defensa das respostas en torno as razóns e o sentido do seu proxecto laboral e/ou vital</p>	40%	5%	
<p>B6.19.1. Deseña un proxecto vital ou empresarial, sobre a base da filosofía, valorando a íntima relación entre os pensamentos e as accións, entre a razón e as emocións, a través do diálogo, da argumentación e a linguaxe filosófica</p>	60%	10%	

B6.20.1. Coñece e utiliza as ferramentas da argumentación e o diálogo na resolución de dilemas e conflitos dentro dun grupo humano	60%	10%
B6.21.1. Valora a posibilidade de crear tarefas innovadoras, valorando a función e a importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance dunha cultura, e a transformación da realidade	40%	5%
B6.22.1. Realiza un decálogo de valores éticos que deben rexer no mundo laboral e de cara á sociedade e á natureza	60%	10%
B6.22.2. Valora e diserta sobre a importancia do traballo para desenvolvernos como seres humanos, para o avance dunha cultura e para transformar a realidade	60%	10%
B6.23.1. Comprende e valora a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo	60%	10%

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIALIZACIÓN DE CONTIDOS POR SESIÓNS.

Unidade pertencente á 3ª av. a desenvolver no 3º trimestre cun total de 4 sesións.

1ª Sesión.	2ª S.	3ª S.	4ª S.
Introdución	Fª e proxectos. Empresa e Fª.	Empresa e Fª. Fª aplicada.	Síntese

TICS. RECURSOS DIDÁCTICOS.

<https://www.uptituddigital.com/que-es-proyecto-vida-personal/>

<https://empresite.eleconomista.es/PROYECTOS-RACIONALES-ORGANIZADOS-DIRECCION-INTEGRAL-CONSTRUCCION-OBRAS.html>

• **METODOLOXÍA E PROCEDEMENTOS DAS UNIDADES DIDÁCTICAS**

ACTIVIDADES DE INICIO

Cuestionario inicial en torno á política

ACTIVIDADES DE DESENVOLVEMENTO.

Actividades en torno aos contidos da UD

ACTIVIDADES DE SÍNTESE.

Realización de mapas conceptuais, resumos, actividades de gamificación e de visual thinking. A **gamificación** consiste no uso de distintas actividades deseñadas (cuestionarios interactivos) a modo de xogos educativos por medio dos cales o alumnado pode participar

Profesor: Nicanor Ramón Fuentes Laíño.

Profesora: María del Carmen Álvarez Fabeiro.

de forma colaborativa pero, tamén, poñer en marcha coñecementos, destrezas e habilidades adquiridas durante o proceso de ensino-aprendizaxe ó longo da unidade didáctica. Por outra banda, a gamificación nos brindará unha oportunidade para reforzar eses coñecementos, habilidades e procedementos a través do traballo colaborativo e cooperativo. As actividades de **visual thinking** consistirán na realización por parte do alumnado de mapas visuais que contribuirán á aprendizaxe de ditos contidos e para o que recibirán as indicacións necesarias por parte do profesorado.

8. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN

A avaliación é un dos elementos do proceso educativo de maior importancia, e require unha dedicación constante por parte do profesorado. Pódese entender como un proceso continuo de recollida de información e de análise, que nos permite coñecer que aprendizaxe se está conseguindo, que variables inflúen en dito aprendizaxe e cales son os obstáculos e dificultades que afectan negativamente ao aprendizaxe. Polo tanto, podemos dicir que a avaliación implica a emisión dun xuízo de valor que é: comparativo, porque faise con respecto a un referente, que son os criterios de avaliación; corrector, porque faise co fin de mellorar aquilo que foi obxecto da avaliación; e continuo, porque require establecer tres momentos fundamentais no proceso: o inicio, o desenvolvemento e o final. O obxecto da avaliación non é único. Non só hai que avaliar o produto final, é dicir, o aprendizaxe logrado polo alumno ou a alumna ao longo dun período de tempo. Resulta tamén de suma importancia avaliar a influencia de todas as posibles variables que inflúen no rendemento final, como a actitude e o traballo dos alumnos, o proceso de ensinanza que levou a cabo o profesor, os materiais didácticos empregados etc. Tendo presente, así, que por obxecto de aprendizaxe hai que entender todo coñecemento teórico e práctico, así como as competencias básicas que sinalanse para a materia, haberá que empregar diferentes instrumentos e procedementos de avaliación que sexan pertinentes co que quere avaliarse, tanto sobre o produto (aprendizaxe) como sobre o proceso (ensinanza).

8.1. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

A avaliación do alumnado forma parte do proceso de ensinanza aprendizaxe e é unha labor

que exercece dunha forma progresiva e ponderada ao longo do curso. Os instrumentos máis habituais para levala a cabo, que aquí relaciónanse cos criterios de avaliación anteriormente sinalados, serán os seguintes:

- Exames e/ou controles tipo probas escritas obxectivas: estas probas poderán incluír un comentario de texto con ou sen preguntas, unha cuestión filosófica ou tema a desenvolver, exercicios de lóxica, etc.
- Traballos individuais aula. Tarefas aula virtual: exercicios escritos que poden ser comentarios de textos, disertacións filosóficas, elaboración de esquemas e/ou mapas conceptuais, redacción de cuestións filosóficas, etc. As tarefas que non sexan entregadas no prazo sinalado e que os motivos non respondan a ningún tipo de xustificación, só poderán acadar o 50 por cento da nota de dita actividade.
- Participación activa na aula: intervencións do alumnado na aula e/ou respostas as preguntas plantexadas polo profesor/a.

8.2. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN (AVALIACIÓN ORDINARIA)

Instrumentos, procedementos e criterios de avaliación:

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	PONDERACIÓNS
PROBAS ESCRITAS	60%
TRABALLO INDIVIDUAL NA AULA TAREFAS AULA VIRTUAL Esquemas Comentarios de texto Disertacións	30%

Traballos de investigación...	
PARTICIPACIÓN ACTIVA Debates Actividades orais...	10%

Esta plantilla subirase á aula virtual para o alumando poida facer un seguindo das cualificacións acadadas.

A **cualificación de cada avaliación** será a nota media das UD desenvoltas durante a mesma. Haberá un exame por cada unha ou dúas UD en base a duración da mesma.

Tendo en conta a situación que estamos a vivir como consecuencia da COVID-19 e chegado o caso de non poder realizarse as probas escritas de xeito presencial, procederase á súa realización a través dos medio telemáticos dispostos pola Consellería de Educación para tal fin. O alumnado terá que estar conectado con 15 minutos de antelación, coa cámara do ordenador conectada e non poderá consultar ningún tipo de material. Poderá descargar a proba da aula virtual unha vez pasado ese tempo de conexión inicial. Unicamente terá á súa disposición folios en branco para a realización da proba escrita e un bolígrafo. Sempre terá que estar conectado. Unha vez esgotado o tempo dispostos para a realización da proba, disporá de 5 minutos para subilo á aula virtual no espazo determinado para iso.

<https://eduxunta.webex.com/webappng/sites/eduxunta/dashboard?siteurl=eduxunta>

No caso de que durante a realización da proba o alumnado se desconecte por motivos axenos á súa vontade, deberá de poñerse en contacto coa profesora inmediatamente pola mensaxería da aula virtual ou por correo electrónico. A profesora estará conectada en todo momento para solucionar calquera tipo de problema ou dúbida. No caso de que a conexión non poida ser recuperada nos 5-10 minutos posteriores a proba terá ser repetida.

8.3. AVALIACIÓN INICIAL

A avaliación inicial consistirá na realización dunha proba ou cuestionario inicial que se fará indistintamente ben ó comezo de cada trimestre ou ben no inicio de cada UD. A avaliación inicial ten por obxectivo principal determinar os coñecementos previos que posúe o alumnado e que competencias ten adquiridas relacionadas coa materia.

Estas actividades de avaliación inicial serán de utilidade para a avaliación do nivel do grupo-clase e a detección de necesidades e caracterización do proceso de aprendizaxe en conxunto e individualizado que permitan adiantar procesos e adaptación de metodoloxías e recursos segundo as necesidades detectadas.

8.4. EXAMES DE RECUPERACIÓN

Haberá unha proba de recuperación de cada avaliación (trimestral) para o alumnado que teña suspensa a materia (cualificación inferior a 5), proba obrigatoria para o alumnado que teña que recuperar os contidos non superados. O exame seguirá o mesmo modelo que as avaliacións ordinarias.

8.5. AVALIACIÓN FINAL

Haberá unha proba final á que se poderá presentar todo o alumnado que o desexe para subir nota da parte corresponde aos exames (contaráselle a nota máis alta), ou ben, por obriga aquel que teña que recuperar os contidos non superados. O exame seguirá o mesmo modelo que o das avaliacións ordinarias e pode ser dunha das tres avaliacións, de dúas delas ou das tres en base ós estándares de aprendizaxe non superados.

8.6. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Segundo os criterios acordados polo Departamento respecto á proba extraordinaria, esta proba terá unha estrutura e un contido similar aos das probas que fóronse realizando ao longo do curso e coa que se avaliarán os contidos das tres avaliacións. Polo tanto, esta proba constará de cuestións pertencentes a calquera das 12 UD como no caso da proba final das tres avaliacións. A nota deste exame será a nota total do/a alumno/a.

8.7. AVALIACIÓN DE PENDENTES

Durante o primeiro trimestre do ano académico, a Xefatura de Departamento reunirá ao alumnado coa materia pendente. Nesa reunión, informaráselles das horas de Xefatura de Departamento nas que se atenderán as súas dúbidas; comunicaránselle os contidos mínimos; e aclararánselles as condicións das probas e actividades que permitirán a recuperación.

Fixarase un exame TRIMESTRAL que se realizará segundo o calendario e horario dispostos pola dirección do centro. A nota final será resultado da media das probas das tres avaliacións tendo que alcanzar a cualificación de 5 pts como media (e un mínimo de 3,5 en cada unha das avaliacións). Para poder facelo será necesario realizar unha serie de actividades previas (cuestionarios e comentarios) a través da Aula Virtual. No caso de non lograr alcanzar dita nota farase unha proba escrita final (convocatoria ordinaria no mes de maio e actividade extraordinaria no mes de xuño). A cualificación de cada unha das avaliacións será o resultado dunha proba escrita consistente nun comentario de textos e unha serie de preguntas sobre os contidos da materia. Dita cualificación será comunicada a través do boletín de notas. Aula Virtual de Pendentes:

<https://www.edu.xunta.gal/centros/ieslosadadieguez/aulavirtual2/course/view.php?id=330>

8.8. AVALIACIÓN DO PROCESO E DA PRÁCTICA DOCENTE E DA PROGRAMACIÓN

Esta avaliación ten como obxectivo fundamental subraiar o papel activo do alumnado na avaliación e avance da calidade na ensinanza. Implementa algúns dos máis relevantes elementos de trazabilidade do proceso docente e permite acceder ao profesor a unha información real, permanente e actualizada dos éxitos e fracasos na súa labor. A secuencialización debe ser trimestral coincidindo con cada unha das avaliacións.

- **AVALIACIÓN E REFORMA DA PROGRAMACIÓN. FASES.** O proceso de revisión e avaliación da presente programación presenta tres fases:

1. FASE. A celebrar no mes de novembro (sempre antes da última semana). Previsión de posibles modificacións nas dinámicas de clase que poidan supoñer a incorporación ou modificación de novos elementos ou recursos metodolóxicos, didácticos etc e a súa incidencia sobre os criterios de calificación. Tales propostas, recordemos, deben ser recollidas igualmente nas actas das reunións departamentais.

2. FASE. Finais de febreiro. Seguimento especial do cumprimento da temporalización e secuencialización, grao de cumprimento, análise de dificultades, proposta de avances, competencias conseguidas, informe do aproveitamento e avaliación sobre adecuación aos contidos mínimos.

3. FASE. Finais de xuño. Semana da elaboración da memoria do departamento. Análise final dos apartados da programación e proposta de modificación, previsións e contidos do informe final.

MODELOS DE AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE.

INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO	1	2	3	4	5
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado					

2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe					
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual do alumnado					
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado					
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado					
6. Mantívoase un contacto periódico coa familia por parte do profesorado					
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con Atención á diversidade					
8. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.					
9. Usáronse distintos instrumentos de avaliación					
10. Dáse un peso real á observación do traballo na aula					
11. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo					

INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE	1	2	3	4	5
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado					
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa					
3. Elabórense actividades atendendo á diversidade					
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE					
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar					
6. Combínanse o traballo individual e en equipo					
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura					
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita					
9. Incorporáranse as TIC aos procesos de ensino-aprendizaxe					
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar					
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos etc					
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos etc					
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e					

erros					
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación					
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas					
16. As medidas de apoio, reforzo etc están claramente vinculadas aos estándares					
17. Avaliase eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...					

RÚBRICAS PARA A AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN

INDICADORES DE LOGRO DA PROGRAMACIÓN	1	2	3	4	5
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas a partir dos elementos do currículo					
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas					
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas					
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades					
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar					
6. Asignación a cada estándar do peso do peso correspondente na cualificación					
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación					
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver					
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento					
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula					
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados					
12. Adecuación do libro de texto					
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba					
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares					
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos					
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas,					

traballos de investigación e actividades					
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación					
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final					
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria					
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes					
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes					
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar					
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación etc vinculados aos estándares					
24. Adecuación das medidas específicas ao alumnado con NEAE					
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolas previstas					
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos					
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción					
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso					
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro					
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia					
Observacións:					

9. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E MEDIDAS A IMPLEMENTAR

A consecución dos contidos e as destrezas implican en toda Programación Didáctica de Aula un especial seguimento da atención á diversidade. Tal como se recolle no Artigo 7 do DECRETO 86/2015 para o alumnado con necesidades específicas de apoio educativo que requira unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar necesidades educativas especiais, por dificultades específicas de aprendizaxe, trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), polas súas altas capacidades intelectuais, por se incorporar tarde ao sistema educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar, estableceranse as medidas curriculares e organizativas necesarias co fin de que poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais e os obxectivos e competencias establecidas en cada etapa para todo o alumnado. Estas medidas terán que garantir que as condicións de realización das avaliacións se adapten ás necesidades do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo polos principios de normalización e inclusión e a intervención educativa precisa derivada desa valoración. Ao comezo do curso estudarase que tipo de concrecións metodolóxicas haberá que realizar en base a atención á diversidade requirida para cada grupo de primeiro de bacharelato.

10. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

Os estudantes participarán das actividades complementarias e extraescolares que o departamento considere convenientes para o alumnado, e que se trasladarán a dirección e ao consello escolar para a súa aprobación. Non obstante, tendo en conta a situación provocada polo COVID-19, estas actividades quedarán delimitadas á situación sanitaria e ás recomendacións das autoridades competentes.

11. MEDIDAS PARA A DINAMIZACIÓN DA AULA E DO CENTRO

DINAMIZACIÓN DA EXPRESIÓN EN PÚBLICO E POR ESCRITO

A materia de Filosofía de 1º de Bach incentiva o hábito da lectura e a capacidade de expresarse correctamente en público e por escrito a través de: 1) a lectura e resumo de diversos textos filosóficos en e fóra da aula; 2) as conversas, os diálogos e o intercambio de opinións en e fóra da aula.

DINAMIZACIÓN LINGÜÍSTICA

Dinamización Lingüística nun esforzo continuo de achegar en tódalas actividades e impartición dos contidos e traballo dos textos na nosa lingua galega e, sobre todo, a promoción e estudo da nosa cultura e imaxinario colectivo como un símbolo de identidade en cada un dos obxectivos tanto de etapa como propios da materia. Deste xeito, entendemos que a potenciación da nosa cultura en sentido amplo, do cal a lingua é un elemento destacable, debe ser un eixo enriquecedor fundamental da contribución da materia ao currículo.

Tendo en conta que o centro é un centro Plurilingüe que ten seccións CLIL na ESO e sección CLIL de Filosofía en 1º de bacharelato, debemos sinalar que tamén fomenta o uso da lingua inglesa dentro da estratexia global do centro de aprendizaxe de linguas extranxeiras.

DINAMIZACIÓN DO PLAN LECTOR

Promoción da lectura dentro do Plan lector da Biblioteca, en base a dúas actuacións. Incorporar o tema proposto para cada curso no currículo desta materia e a súa relación competencial e de contidos relacionais a través dos comentarios de texto filosóficos e dos traballos de investigación; o traballo activo en tódalas actividades programadas dende a biblioteca.

DINAMIZACIÓN TICS

Dinamización TICS coa realización dos tests na aula virtual e a posibilidade de actividades para subir nota nas que nalgúns casos deberán empregar as novas tecnoloxías.

DINAMIZACIÓN DA CONVIVENCIA

A solución do conflito mediante o diálogo aberto nun contexto continuo de educación emocional como un imperativo da nosa formación como docentes adquire aquí unha especial relevancia, máis se temos en conta como se traballaron estas cuestións en VE ao longo de toda a ESO. Sócrates, Platón, Habermas, entre outros, centraron o seu proxecto de filosofía na procura de achegar actitudes de convivencia. Este mesmo concepto achéganos a un protagonismo nos centros do que non debemos renunciar. O/a docente de Filosofía debe tratar de estar presente e activa no equipo de dinamización da convivencia do centro enriquecendo este eido con propostas como o diálogo e a mediación e titoría entre iguais (TEI), como solución pacífica de conflitos, entre outras medidas.

12. ANEXO: ADAPTACIÓN DA P.D. AO PROTOCOLO COVID-19:

Dada a persistencia da pandemia por COVID-19, esta programación didáctica ten que verse modificada en certos aspectos que atinxen fundamentalmente á metodoloxía de ensino-aprendizaxe a desenvolver na aula. A actual disposición do alumnado na aula impide a implementación de diferentes dinámicas de grupo e a posta en común das aprendizaxes a nivel clase cunha disposición diferente do alumnado na clase (por exemplo, en forma de hemiciclo). Porén, o reto educativo principal para este ano académico pasa por ser quen de pór en marcha didácticas participativas (como as que se mencionan na P.D.) dentro dun marco físico tan enormemente restritivo para este tipo de pedagogías que demandan a intervención activa do alumnado.